

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ Δ.Π.Χ.Α. 9

του

ΤΣΙΑΡΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Επιβλέπων Καθηγητής: Νεγκάκης Χρήστος

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος

στην

Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2020

*Αφιερώνεται στην
οικογένειά μου*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέπον καθηγητή μου κ. Νεγκάκη Χρήστο για την άριστη συνεργασία και την καθοδήγηση που μου προσέφερε, τόσο κατά την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας, όσο και κατά τη διάρκεια ολόκληρου του μεταπτυχιακού προγράμματος. Ακόμη, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους διδάσκοντες του μεταπτυχιακού για την παροχή πολύτιμων γνώσεων και επιστημονικών συμβουλών.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τη γυναίκα μου και την οικογένειά μου για την αμέριστη υποστήριξη και συμπαράστασή τους καθ' όλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ (ABSTRACT)

Η συνεχής ανάγκη για επαρκέστερη και ορθότερη πληροφόρηση των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων, καθώς και η ανάγκη για μεγαλύτερη διαφάνεια στο χρηματοπιστωτικό κλάδο, έχουν οδηγήσει τις τελευταίες δεκαετίες στην θέσπιση αναθεωρημένων λογιστικών και ελεγκτικών προτύπων, τα οποία αποτελούνται από αυστηρότερους κανόνες και αρχές και απαιτούν όλο και περισσότερα στοιχεία για την επεξήγηση των πεπραγμένων των επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η λογιστική αντιστάθμιση. Αρχικά με τα Δ.Λ.Π. 32, Δ.Λ.Π. 39 και Δ.Π.Χ.Α. 7 και στη συνέχεια με το Δ.Π.Χ.Α. 9, αναλύονται διεξοδικά όλοι οι κανόνες που πρέπει να εφαρμόζονται καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής της.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία παρουσιάζονται αναλυτικά οι βασικές αρχές της λογιστικής αντιστάθμισης σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 9, δηλαδή πώς ορίζεται η λογιστική αντιστάθμιση, υπό ποιες προϋποθέσεις οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να την εφαρμόσουν, ποια στοιχεία μπορούν να χαρακτηριστούν ως μέσα αντιστάθμισης και ποια ως αντισταθμισμένα στοιχεία, σε ποιες κατηγορίες διακρίνεται και ποιοι είναι οι λογιστικοί χειρισμοί που απαιτούνται σε κάθε μία από αυτές, καθώς και πότε θα πρέπει να διακόπτεται η εφαρμογή της.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ	ii
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	iii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ (ABSTRACT)	iv
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	1
1.2 Σκοπός Εργασίας και Ερευνητικά Ερωτήματα.....	2
1.3 Δομή της Διπλωματικής.....	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	4
2.1 Εισαγωγή.....	4
2.2 Εφαρμογή Λογιστικής Αντιστάθμισης.....	4
2.3 Επίδραση Λογιστικής Αντιστάθμισης και Διαχείριση Κινδύνου.....	7
2.4 Λογιστική Αντιστάθμισης: Μέθοδος Ταμειακών Ροών.....	9
2.5 Αντιστάθμιση και Αξία Μετοχών-Εταιρίας.....	11
2.6 Συμπεράσματα.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	14
3.1 Εισαγωγή.....	14
3.2 Είδη Κινδύνου.....	14
3.3 Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι.....	15
3.3.1 Πιστωτικός Κίνδυνος (credit risk).....	15
3.3.2 Κίνδυνος της Αγοράς (market risk).....	15
3.3.3 Κίνδυνος Ρευστότητας (liquidity risk).....	16
3.3.4 Λειτουργικός Κίνδυνος (operational risk).....	17
3.4 Σύνοψη.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ ... 19	
4.1 Εισαγωγή.....	19
4.2 Μέσα Αντιστάθμισης.....	20
4.3 Αντισταθμισμένα Στοιχεία.....	22
4.4 Προϋποθέσεις Εφαρμογής Λογιστικής Αντιστάθμισης.....	25
4.5 Λογιστική Παρακολούθηση Αντιστάθμισης.....	29
4.5.1 Αντιστάθμιση Εύλογης Αξίας.....	30
4.5.2 Αντιστάθμιση Ταμειακών Ροών.....	36

4.5.3 Αντιστάθμιση Καθαρής Επένδυσης σε Εκμετάλλευση Εξωτερικού.	41
4.5.4 Λογιστική Αντιμετώπιση της Διαχρονικής Αξίας των Δικαιωμάτων Προαίρεσης.....	42
4.5.5 Λογιστική Αντιμετώπιση του Προθεσμιακού Στοιχείου των Προθεσμιακών Συμβολαίων και του Περιθωρίου Βάσης Συναλλαγματικής Ισοτιμίας των Χρηματοοικονομικών Μέσων.....	45
4.6 Διακοπή της Λογιστικής Αντιστάθμισης.....	46
4.7 Γνωστοποιήσεις Λογιστικής Αντιστάθμισης.....	48
4.8 Σύνοψη.....	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΥΕΝΑ	50
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Η χρήση των παραγώγων τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί κατακόρυφα, και συνεχίζει να αυξάνεται με γρήγορους ρυθμούς. Η παγκόσμια αγορά παραγώγων, το πρώτο εξάμηνο του 2019, είχε εκτιμώμενη αξία 640 τρις δολάρια, ενώ το παγκόσμιο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν ήταν περίπου 87,7 τρις δολάρια, δηλαδή περίπου 7,3 φορές μεγαλύτερη. Αυτό και μόνο το στοιχείο αναδεικνύει πόσο σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν πλέον τα παράγωγα στην παγκόσμια οικονομία. Ωστόσο, η τεράστια αυτή διαφορά και η πολυπλοκότητα που διέπει την αγορά παραγώγων εγείρει ένα σημαντικό ερώτημα: μήπως κάτω από το μανδύα της νόμιμης και ελεύθερης αγοράς των παραγώγων υποκρύπτονται μεγάλες χρηματοοικονομικές απάτες οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν σε μια νέα μεγάλη χρηματοπιστωτική κρίση;

Τα παράγωγα είναι χρηματοοικονομικά προϊόντα τα οποία αποτελούν συμβάσεις μεταξύ δύο ή περισσότερων μερών, η αξία των οποίων βασίζεται ή προέρχεται από ένα περιουσιακό στοιχείο ή ομάδα στοιχείων. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν για δύο σκοπούς, για κερδοσκοπία, που χρησιμοποιείται από το μεγαλύτερο μέρος της αγοράς, και για αντιστάθμιση του κινδύνου. Στην εργασία αυτή θα ασχοληθούμε με την αντιστάθμιση του κινδύνου. Οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν πληθώρα κινδύνων λόγω των καθημερινών ενεργειών τους και την αλληλεπίδρασή τους με άλλες επιχειρήσεις και το περιβάλλον τους, οπότε με τη χρήση των παραγώγων μπορούν να μετριάσουν, ως ένα βαθμό, τις επιπτώσεις αυτών των κινδύνων. Η λογιστική αντιμετώπιση της αντιστάθμισης αυτής, επιτυγχάνει την ορθή αποτύπωση των μεταβολών που προέρχονται από τα στοιχεία που συνδέονται με αυτή ώστε να υπάρχει ορθή απεικόνιση των πεπραγμένων της επιχείρησης στις οικονομικές καταστάσεις και οι χρήστες αυτών, να είναι σε θέση να εξάγουν συμπεράσματα με τα οποία θα λάβουν τις κατάλληλες αποφάσεις.

1.2 Σκοπός Εργασίας και Ερευνητικά Ερωτήματα

Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η λογιστική αντιμετώπιση της αντιστάθμισης του κινδύνου απαιτεί ειδικούς λογιστικούς χειρισμούς, οι οποίοι πρέπει να εφαρμόζονται με ιδιαίτερη προσοχή ώστε να μη προκύπτουν λάθη και να μη δημιουργούνται προβλήματα στην επιχείρηση κατά τη διάρκεια το ελέγχου. Ο σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να παρουσιάσει αρχικά, τα είδη των κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις, και στη συνέχεια να αναλύσει τον ορισμό της λογιστική αντιστάθμισης, ποιες είναι οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για να εφαρμοστεί, πότε και ποια στοιχεία μπορούν να χαρακτηριστούν ως αντισταθμισμένο στοιχείο και ως μέσο αντιστάθμισης, καθώς και τις μορφές στις οποίες διακρίνεται και τους λογιστικούς χειρισμούς που η κάθε μία απαιτεί.

1.3 Δομή της Διπλωματικής

Το δεύτερο κεφάλαιο περιλαμβάνει τη βιβλιογραφική επισκόπηση, όπου παρατίθενται, με συνοπτικό τρόπο, επιστημονικά άρθρα και μελέτες σχετικά την εφαρμογή και την επίδραση της λογιστική αντιστάθμισης στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στην έννοια του κινδύνου που αντιμετωπίζουν σε καθημερινή βάση οι επιχειρήσεις, καθώς και στα διάφορα είδη και τις κατηγορίες στις οποίες διακρίνεται.

Το τέταρτο κεφάλαιο περιλαμβάνει την έννοια της λογιστικής αντιστάθμισης, τις προϋποθέσεις για να μπορεί να χαρακτηριστεί ένα στοιχείο ως μέσο αντιστάθμισης και τις αντίστοιχες για να χαρακτηριστεί ως αντισταθμισμένο στοιχείο, καθώς τις προϋποθέσεις κατά τις οποίες είναι εφικτή η εφαρμογή της. Επιπλέον, αναφέρονται οι τρεις τύποι που διακρίνεται μια σχέση αντιστάθμισης, δηλαδή αντιστάθμιση εύλογης αξίας, αντιστάθμιση ταμειακών ροών και αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης σε εκμετάλλευση εξωτερικού, καθώς και η λογιστική αντιμετώπιση κάποιων ιδιαίτερων στοιχείων. Ακόμη, περιλαμβάνει τις περιπτώσεις κατά τις οποίες διακόπτεται η εφαρμογή της λογιστικής αντιστάθμισης και τις γνωστοποιήσεις, τις οποίες πρέπει

κάθε επιχείρηση να παρουσιάζει στις σημειώσεις, σχετικά με τη λογιστική αντιστάθμιση.

Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο υπάρχουν τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη διπλωματική αυτή εργασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται η βιβλιογραφική επισκόπηση, η οποία χωρίζεται σε πέντε ενότητες. Στην πρώτη ενότητα παρατίθενται μελέτες σχετικά με την εφαρμογή της λογιστικής αντιστάθμισης από τις επιχειρήσεις. Στη δεύτερη ενότητα δίνεται έμφαση στην επίδραση της λογιστικής αντιστάθμισης στη διαχείριση των κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στην αντιστάθμιση ταμειακών ροών. Στη τέταρτη ενότητα αναφέρονται έρευνες για το κατά πόσο η αντιστάθμιση επηρεάζει την αξία των μετοχών και την αξία μιας εταιρίας. Τέλος, στη πέμπτη ενότητα, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα από την βιβλιογραφική επισκόπηση.

2.2 Εφαρμογή Λογιστικής Αντιστάθμισης

Οι Smistad & Pustylnick (2012) ανέλυσαν ένα δείγμα δώδεκα Καναδικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνταν στο πετρέλαιο και στο φυσικό αέριο για να εξετάσουν τη χρήση των χρηματοοικονομικών παραγώγων στη διαχείριση του κινδύνου των τιμών των εμπορευμάτων. Ανεξαρτήτως μεγέθους, όλες οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούσαν τις κοινές στρατηγικές για την αντιστάθμιση του κινδύνου των τιμών των εμπορευμάτων χρησιμοποιώντας παράγωγα. Οι μεγάλες ενεργειακές επιχειρήσεις ήταν πιο πιθανό να χρησιμοποιούν τη λογιστική αντιστάθμισης από ότι οι μικροί και οι μεσαίοι του ίδιου κλάδου. Όλες οι επιχειρήσεις, εκτός από τις μεγαλύτερες, ισχυρίζονταν ότι δεν χρησιμοποιούν παράγωγα για κερδοσκοπία. Ωστόσο, με τη διευκρίνιση του ορισμού της κερδοσκοπίας, όλες οι επιχειρήσεις προσπαθούσαν να κερδοσκοπήσουν μέσω των παραγώγων, σε διαφορετικό βαθμό η καθεμία.

Οι Juhl, Kawaller & Koch (2012) συνέκριναν δύο εναλλακτικές μορφές παλινδρόμησης για να προσδιορίσουν τις θέσεις αντιστάθμισης και να μετρήσουν την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης. Η έρευνά τους έδειξε ότι, όταν οι τιμές του αντισταθμιζόμενου στοιχείου και του μέσου αντιστάθμισης αλληλοενισχύονται, και οι δύο μορφές παρέχουν παρόμοια αποτελέσματα, τα οποία εξαρτώνται από τον ορίζοντα της αντιστάθμισης, δηλαδή το χρονικό πλαίσιο για τη μέτρηση των μεταβολών των τιμών. Τα αποτελέσματα αυτά υποδηλώνουν ότι, όταν οι τιμές αλληλοενισχύονται, ένας μεγαλύτερος χρονικός ορίζοντας αντιστάθμισης θα αποδώσει μια βέλτιστη αναλογία αντιστάθμισης κοντά στο ένα, ενώ παράλληλα θα ενισχύσει την ικανότητα να πληρούνται οι προϋποθέσεις της λογιστικής αντιστάθμισης.

Οι Glaum και Klöcker (2011) ανέλυσαν την εφαρμογή της λογιστικής αντιστάθμισης σε Γερμανικές και Ελβετικές μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις. Το 72% του δείγματος που έλαβαν υπόψη τους, εφάρμοζε τη λογιστική αντιστάθμιση. Από τα ευρήματα προέκυψε ότι οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις, οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν συχνά παράγωγα για αντισταθμιστικούς λόγους και αυτές που έχουν εμπειρία από την εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, είναι πιο πιθανό να εφαρμόσουν τη λογιστική αντιστάθμιση. Αντίθετα, οι αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις, είναι λιγότερο πιθανό να εφαρμόσουν τη λογιστική αντιστάθμιση απ' ό,τι οι επιχειρήσεις που βρίσκονται για περισσότερο διάστημα στις αγορές. Επιπλέον, πάνω από τις μισές επιχειρήσεις που εφαρμόζουν τη λογιστική αντιστάθμιση, υποδεικνύουν ότι οι λογιστικοί κανόνες επηρεάζουν τη συμπεριφορά της αντιστάθμισης. Οι επιχειρήσεις που είναι πιο πιθανό να επηρεαστούν είναι αυτές που χρησιμοποιούν τα παράγωγα περιστασιακά, είναι μικρότερες, έχουν μεγάλη μόχλευση, οι μετοχές τους είναι διασκορπισμένες, έχουν μικρότερες πιθανότητες ανάπτυξης και αντισταθμίζουν επιλεκτικά.

Οι Liu, Seow & Xie (2011) αναφέρουν ότι ένα βασικό κριτήριο εφαρμογής της λογιστικής αντιστάθμισης με βάση το SFAS 133 είναι η επίδειξη της αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης. Η αναδρομική εκτίμηση της αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης μπορεί να αποκαλύψει αναποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης, δηλαδή το βαθμό στον οποίο το κέρδος (ζημιά) στο παράγωγο αντιστάθμισης δεν αντισταθμίζεται από αντίστοιχη ζημιά (κέρδος) στο αντισταθμιζόμενο στοιχείο. Το SFAS 133 απαιτεί, αυτό το λογιστικό μέτρο της αναποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης, να αναφέρεται στα κέρδη της τρέχουσας περιόδου. Με την παρούσα εργασία εξέτασαν κατά πόσο το υποχρεωτικό,

από το SFAS 133, λογιστικό μέτρο όσον αφορά την αναποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης καταγράφει την οικονομική αναποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων αντιστάθμισης μιας επιχείρησης. Διαπίστωσαν ότι, μεταξύ των χρηστών της λογιστικής αντιστάθμισης, οι επιχειρήσεις που αναφέρουν μεγάλα κέρδη/ζημιές από αναποτελεσματική αντιστάθμιση έχουν (1) υψηλότερο κίνδυνο σε μεταβολές των επιτοκίων και των τιμών των εμπορευμάτων, (2) υψηλότερο κίνδυνο αθέτησης υποχρεώσεων και (3) υψηλότερο τεκμαρτό κόστος ιδίων κεφαλαίων. Συμπεραίνουν ότι, το μέτρο αυτό, είναι ενημερωτικό σχετικά με την αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων διαχείρισης κινδύνου μιας επιχείρησης και επομένως, είναι χρήσιμο στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων για την αξιολόγηση του υποκείμενου κινδύνου και της αποτελεσματικότητας των δραστηριοτήτων διαχείρισης αυτού.

Οι Minton, Stulz & Williamson (2009) εξέτασαν τη χρήση των πιστωτικών παραγώγων στις αμερικανικές τράπεζες. Από τις 395 τράπεζες, μόνο οι 23 έκαναν χρήση των πιστωτικών παραγώγων, και επιπλέον, οι περισσότερες από τις θέσεις των παραγώγων τους, κατέχονταν για δραστηριότητες αντιπροσώπων, και όχι για αντιστάθμιση δανείων. Το καθαρό πλασματικό ποσό των πιστωτικών παραγώγων που χρησιμοποιήθηκε για την αντιστάθμιση δανείων, αποτελεί λιγότερο από το 2% του καθαρού πλασματικού ποσού των πιστωτικών παραγώγων και λιγότερο του 2% των δανείων τους. Τέλος, συμπέραναν ότι η χρήση των πιστωτικών παραγώγων για την αντιστάθμιση των δανείων είναι περιορισμένη, λόγω δυσμενών επιλογών και ηθικών διλλημάτων, καθώς και λόγω της αδυναμίας των τραπεζών να χρησιμοποιήσουν την λογιστική αντιστάθμιση, όταν αντισταθμίζουν με πιστωτικά παράγωγα.

Οι Eckstein, Markelevich & Reinstein (2007) ερεύνησαν τις επιπτώσεις που είχε η υιοθέτηση του FAS 133 στις επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν παράγωγα, και κατέληξαν σε δύο βασικά συμπεράσματα. Πρώτον, ότι οι γνωστοποιήσεις των αναμενόμενων, μη ουσιαστικών αποτελεσμάτων, από την υιοθέτηση των νέων κανόνων για τη λογιστική αντιστάθμισης, διαψεύδουν τα αναφερόμενα ποσά. Οι επιχειρήσεις στο δείγμα τους, είχαν απόλυτη σωρευτική επίδραση στα έσοδα ύψους 6,8 δις δολαρίων, το 65% των οποίων ήταν αρνητικό. Οι σημαντικά αρνητικές απροσδόκητες αποδόσεις και η συσχέτιση τους με το σωρευτικό αποτέλεσμα και όχι με τη μεταβολή των κερδών ανά μετοχή από τις δραστηριότητες, αποδεικνύουν ότι η απροσδόκητη μεταβολή των κερδών σχετίζεται με τη λογιστική αλλαγή. Δεύτερον, ότι η εφαρμογή του FAS 133 επηρέασε σημαντικά τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις,

καθώς οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα, είχαν σημαντικά ποσά καταγεγραμμένων, μη πραγματοποιηθέντων κερδών και ζημιών, που σχετίζονταν με την αντιστάθμιση με παράγωγα. Επίσης, παρόλο που δεν διαπίστωσαν σημαντικές μεταβολές στα αναβαλλόμενα έξοδα και στα αναβαλλόμενα έσοδα, τα ευρήματά τους παρείχαν στοιχεία που υποστηρίζουν τη συσχέτιση της αντιστάθμισης εύλογης αξίας με τα αναβαλλόμενα περιουσιακά στοιχεία και της αντιστάθμισης ταμειακών ροών με τα αναβαλλόμενα έσοδα.

2.3 Επίδραση Λογιστικής Αντιστάθμισης και Διαχείριση Κινδύνου

Οι Jawad, Xia, Alshamam & Alnuaimi (2014) διερεύνησαν το ρόλο της λογιστικής αντιστάθμισης στην προστασία και την αντιστάθμιση των κινδύνων στους οποίους εκτίθενται οι επιχειρήσεις και εξέτασαν πως η χρήση της λογιστικής αντιστάθμισης μπορεί να βοηθήσει στην επίτευξη αποτελεσματικής διαχείρισης του χρηματοοικονομικού τους κινδύνου. Τα βασικά συμπεράσματα που πρόεκυψαν είναι ότι η χρήση των παραγώγων για αντιστάθμιση κινδύνου μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις σε άλλες εταιρικές αποφάσεις, όπως το επίπεδο και η χρονική διάρκεια του χρέους, η πολιτική μερισμάτων, η κατοχή ρευστών περιουσιακών στοιχείων και ο βαθμός στον οποίο χρησιμοποιείται η αντιστάθμιση. Τέλος, η στρατηγική της λογιστικής αντιστάθμισης θα πρέπει να σχεδιάζεται για να εξισορροπεί την οικονομική αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης με το κόστος αυτής.

Οι Panaretou, Shackleton & Taylor (2013) εξετάζουν την επίδραση της λογιστικής αντιστάθμισης, όπως προβλέπεται από τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, στη διαχείριση του επιχειρηματικού κινδύνου. Απέδειξαν, ότι η εφαρμογή των νέων προτύπων, μειώνει το επίπεδο των ασύμμετρων πληροφοριών, καθώς οι αυξημένες απαιτούμενες γνωστοποιήσεις και η αποτίμηση των παραγώγων στην εύλογη αξία, αυξάνουν την ποιότητα και την ομοιογένεια των πληροφοριών, σχετικά με τη χρήση και τη διαχείριση του επιχειρηματικού κινδύνου. Ωστόσο, εγείρονται ανησυχίες σχετικά με την ικανότητα των επιχειρήσεων να πληρούν τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή της λογιστικής αντιστάθμισης. Επιπλέον, απέδειξαν ότι, με το καινούργιο καθεστώς που εφαρμόζεται για τη λογιστική

αντιστάθμισης, τα κέρδη είναι περισσότερο προβλέψιμα. Συγκεκριμένα, για τις επιχειρήσεις που αποτιμούν τα παράγωγα και γνωστοποιούν τα στοιχεία τους σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, διαπιστώθηκε ότι το σφάλμα πρόβλεψης των αναλυτών και η διασπορά, είναι σημαντικά χαμηλότερα.

Οι Campello, Lin, Ma & Zou (2011) μελέτησαν τις συνέπειες της αντιστάθμισης στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και τις επενδύσεις. Αυτό έγινε με τη χρήση ενός εκτεταμένου εύρους δεδομένων σχετικά με τις δραστηριότητες αντιστάθμισης των επιχειρήσεων. Η αντιστάθμιση μπορεί να μειώσει τις πιθανότητες αρνητικών πραγματοποιήσεων, μειώνοντας έτσι τα αναμενόμενα κόστη οικονομικής δυσπραγίας. Θεωρητικά, αυτό θα έπρεπε να διευκολύνει την πρόσβαση μιας επιχείρησης ώστε να λάβει καλύτερη πίστωση. Χρησιμοποιώντας μια προσέγγιση βασισμένη στα φορολογικά, έδειξαν ότι αυτοί που χρησιμοποιούν την αντιστάθμιση πληρώνουν χαμηλότερες διαφορές επιτοκίων και είναι λιγότερο πιθανό να έχουν κεφαλαιακούς περιορισμούς στις συμβάσεις των δανείων τους. Αυτοί οι ευνοϊκοί όροι χρηματοδότησης, με τη σειρά τους, επιτρέπουν σε αυτούς που αντισταθμίζουν, να επενδύουν περισσότερο. Οι δοκιμές τους υπέδειξαν δύο συγκεκριμένα στοιχεία, το κόστος δανεισμού και τους επενδυτικούς περιορισμούς, μέσω των οποίων η αντιστάθμιση επηρεάζει τα εταιρικά αποτελέσματα. Η ανάλυση έδειξε ότι η αντιστάθμιση έχει μια επίδραση πρώτης τάξης στη χρηματοδότηση και τις επενδύσεις μιας επιχείρησης και παρέχει νέες πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο η αντιστάθμιση επηρεάζει την αξία μιας επιχείρησης.

Οι Chernenko και Michael (2011) αναφέρουν ότι οι πρακτικές των παραγώγων, που χρησιμοποιούνται σε μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις, διακρίνονται σε αυτές που διαρκούν στο χρόνο και συνήθως συνδέονται με την αντιστάθμιση και σε αυτές που είναι παροδικές και συνδέονται με την κερδοσκοπία. Τα αποτελέσματά τους υποδεικνύουν ότι η αντιστάθμιση του επιτοκιακού κινδύνου συναντάται συνήθως στις επιχειρήσεις με μεγάλο ύψος επενδύσεων, οι οποίες έχουν και υψηλό κόστος εξωτερικής χρηματοδότησης. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις φαίνεται να χρησιμοποιούν τα δικαιώματα ανταλλαγής επιτοκίων για να διαχειρίζονται τα κέρδη και να κερδοσκοπούν, όταν οι εκτελεστικές συμβάσεις αποζημίωσής τους είναι πιο ευαίσθητες στις μεταβολές της απόδοσης.

Ο Björn Döhrring (2008) αναφέρει ότι η τιμολόγηση σε εγχώριο νόμισμα και η αντιστάθμιση, επιτρέπουν στις επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται σε διεθνές επίπεδο, να μειώσουν την έκθεσή τους στις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών

ισοτιμιών. Υποστηρίζει ότι η τιμολόγηση σε εγχώριο νόμισμα και η αντιστάθμιση με παράγωγα επί συναλλαγματικών ισοτιμιών, επιτρέπουν μια αρκετά καλή διαχείριση του κινδύνου συναλλαγής (του κινδύνου μεταβολής της αξίας των δεσμευμένων μελλοντικών ταμειακών ροών) και του κινδύνου μετάφρασης (του κινδύνου μεταβολής της αξίας των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού σε ξένο νόμισμα). Ωστόσο, κανένα από τα δύο, δεν προσφέρεται για τη διαχείριση του ευρύτερου οικονομικού κινδύνου, δηλαδή του κινδύνου απώλειας ανταγωνιστικότητας, λόγω των διακυμάνσεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

2.4 Λογιστική Αντιστάθμισης: Μέθοδος Ταμειακών Ροών

Οι Saito & Fukui (2016) επικεντρώθηκαν στο ποια είναι η λογική πίσω από τον διαχωρισμό των μεθόδων αντιστάθμισης σε αυτή της εύλογης αξίας και σε αυτή των ταμειακών ροών και κατά πόσο αυτό δικαιολογείται από ένα σταθερό θεωρητικό υπόβαθρο τη λογιστικής επιστήμης. Από την ανάλυσή τους, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι αυτό που αντισταθμίζεται είναι πάντα μια σειρά ταμειακών ροών. Συνεπώς, θεωρούν ότι είναι πιο συνεπές να χρησιμοποιείται η αντιστάθμιση ταμειακών ροών ταυτόχρονα με την αντιστάθμιση της εύλογης αξίας ως διαδικασία λογιστικής αντιστάθμισης παρά να συνεχίζεται η αντιμετώπισή τους ως ξεχωριστές κατηγορίες.

Σύμφωνα με τον John Campbell (2015), τα αποδεικτικά στοιχεία αυτής της έρευνας υποστήριζαν τις ανησυχίες που υπήρχαν από την επιτροπή κεφαλαιαγοράς και το συμβούλιο χρηματοοικονομικών λογιστικών προτύπων για το γεγονός ότι οι επενδυτές δεν αφομοίωναν πλήρως όλες τις πληροφορίες που παρείχαν οι γνωστοποιήσεις περίπλοκων και ελλιπών παραγώγων και λοιπών συνολικών εσόδων. Πιο συγκεκριμένα, εξέτασε το πληροφοριακό περιεχόμενο των μη πραγματοποιηθέντων κερδών/ζημιών από την αντιστάθμιση ταμειακών ροών για μελλοντική κερδοφορία και αποδόσεις μετοχών. Ένα μη πραγματοποιημένο κέρδος από αντιστάθμιση ταμειακών ροών υποδηλώνει ότι η τιμή του υποκείμενου αντισταθμιζόμενου στοιχείου, για παράδειγμα η τιμή ενός βασικού εμπορεύματος, η συναλλαγματική ισοτιμία, κινήθηκε προς μία κατεύθυνση που θα μειώσει τα κέρδη της επιχείρησης μετά τη λήξη της αντιστάθμισης. Συνεπώς, θεωρεί ότι τα μη

πραγματοποιηθέντα κέρδη/ζημίες από την αντιστάθμιση ταμειακών ροών συνδέονται αρνητικά με το μελλοντικό μικτό κέρδος μετά τη λήξη των υφιστάμενων αντισταθμίσεων της επιχείρησης. Η σχέση αυτή ισχύει μόνο αφού η επιχείρηση έχει ανακατατάξει τα αντισταθμιστικά κέρδη της στα κέρδη και είναι ασθενέστερη για τις επιχειρήσεις που μπορούν να μεταφέρουν τις μεταβολές των τιμών των εισροών στους πελάτες τους. Τέλος, οι επενδυτές δεν τιμολογούν άμεσα τις πληροφορίες αντιστάθμισης ταμειακών ροών. Αντίθετα, οι επενδυτές εμφανίζονται έκπληκτοι από τις μελλοντικές πραγματοποιήσεις του μικτού περιθωρίου, σύμφωνα με την άποψη ότι οι πολύπλοκες και ελλιπείς γνωστοποιήσεις καθυστερούν την τιμολόγηση.

Επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον τους στα ευρήματα της προηγούμενης έρευνας του Campbell, οι Campbell, Downes & Schwartz (2015) εξέτασαν εάν οι χρηματοοικονομικοί αναλυτές κατανοούν τις μελλοντικές επιπτώσεις στα κέρδη των αντισταθμίσεων των ταμειακών ροών και κατέληξαν σε τρία βασικά συμπεράσματα: 1) οι αναλυτές δεν ενσωματώνουν σωστά τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημίες από την αντιστάθμιση ταμειακών ροών στις προβλέψεις των κερδών τους για τα επόμενα δύο με τρία χρόνια, 2) οι αναλυτές διορθώνουν τα λάθη τους μετά την πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος από τη λήξη των αντισταθμίσεων και οι επενδυτές διορθώνουν τις δικές τους εσφαλμένες τιμολογήσεις την ίδια περίοδο, και 3) οι αναλυτές και οι επενδυτές μπορούν να επεξεργαστούν καλύτερα τις πληροφορίες της αντιστάθμισης ταμειακών ροών όταν οι διαχειριστές παρέχουν προβλέψεις.

Οι Disatnik, Duchin & Schmidt (2013) μελέτησαν την αλληλεπίδραση μεταξύ των πολιτικών της εταιρικής αντιστάθμισης και της ρευστότητας. Το θεωρητικό μοντέλο που παρουσίασαν δείχνει πως η εταιρική αντιστάθμιση διευκολύνει τη μεγαλύτερη εξάρτηση από οικονομικά αποδοτική, εξωτερικά παρεχόμενη ρευστότητα αντί των εσωτερικών πόρων. Ήλεγξαν τις προβλέψεις του μοντέλου χρησιμοποιώντας μια προσέγγιση που διαχωρίζει την αντιστάθμιση ταμειακών ροών από άλλα μέσα αντιστάθμισης και διαπίστωσαν ότι η αντιστάθμιση ταμειακών ροών μειώνει την προληπτική ζήτηση της επιχείρησης για μετρητά και της επιτρέπει να βασίζεται περισσότερο στις τραπεζικές πιστωτικές γραμμές. Επιπλέον, διαπίστωσαν μια σημαντική θετική επίδραση της αντιστάθμισης ταμειακών ροών στην αξία της επιχείρησης, όπου τα προηγούμενα στοιχεία ήταν ανάμεικτα.

2.5 Αντιστάθμιση και Αξία Μετοχών-Εταιρίας

Οι Köchling, G., & Posch, P. N. (2018) ασχολούνται με το κατά πόσο η λογιστική αντιστάθμισης επηρεάζει την αξία της επιχείρησης. Σύμφωνα με τα ευρήματά τους, η λογιστική αντιστάθμισης έχει μια ελάσσονα θετική επιρροή στην αξία της επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα, η λογιστική αντιστάθμιση ταμειακών ροών, η οποία αποτελεί και την πλειονότητα των παρατηρήσεων όσον αφορά τη λογιστική αντιστάθμισης, φαίνεται να μην έχει ουσιαστική επιρροή στην αξία της επιχείρησης. Από την άλλη πλευρά, η λογιστική αντιστάθμισης της εύλογης αξίας και η λογιστική αντιστάθμισης της καθαρής επένδυσης σε εκμετάλλευση στο εξωτερικού αυξάνει την αξία της επιχείρησης κατά 2,2% και 8,7% κατά μέσο όρο αντίστοιχα. Επιπλέον, η λογιστική αντιστάθμισης της καθαρής επένδυσης σε εκμετάλλευση στο εξωτερικού βρέθηκε να είναι ο μοναδικός τύπος λογιστικής αντιστάθμισης με σταθερή τάση. Συνολικά, πάντως, τα ευρήματά τους υποδεικνύουν ότι τα οφέλη της λογιστικής αντιστάθμισης υπερβαίνουν το κόστος της.

Ο Briggs, A. C. (2018) μελέτησε την επίδραση της λογιστικής αντιστάθμισης στην αγοραία αξία 10 εισηγμένων πετρελαϊκών εταιρειών και εταιρειών φυσικού αερίου στη Νιγηρία, μια χώρα, όπου το επιχειρηματικό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από ρίσκο που επηρεάζει την αποτελεσματικότητα και την απόδοση των εισηγμένων εταιρειών. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, η αντιστάθμισης ταμειακών ροών έχει μια θετική και σημαντική σχέση με την αγοραία αξία, ενώ η αντιστάθμισης της εύλογης αξίας και η αντιστάθμισης της καθαρής επένδυσης σε εκμετάλλευση στο εξωτερικού έχουν θετική, αλλά όχι σημαντική σχέση με την αγοραία αξία των εισηγμένων αυτών εταιρειών. Συνεπώς, συνιστά ότι οι πολιτικές λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνου πρέπει να ενσωματώνονται σωστά στους επιχειρησιακούς στόχους των επιχειρήσεων.

Οι Aretz & Bartram (2010) αναλύουν εκτενέστερα παλαιότερη διαπίστωσή τους, δηλαδή αναφέρουν ότι παρόλο που η θεωρία υποδηλώνει ότι η αντιστάθμιση των εταιριών μπορεί να αυξήσει την αξία των μετοχών, παρουσία ατελειών της κεφαλαιαγοράς, οι εμπειρικές μελέτες δείχνουν μια συνολική ανάμεικτη στήριξη στις λογικές της αντιστάθμισης με παράγωγα. Αν και διάφορες εμπειρικές προκλήσεις και περιορισμοί συνιστούν κάποια προσοχή όσον αφορά την ερμηνεία των υφιστάμενων

στοιχείων, τα αποτελέσματα είναι συνεπή με το γεγονός ότι η χρήση των παραγώγων αποτελεί μόνο ένα μέρος μιας ευρύτερης οικονομικής στρατηγικής που εξετάζει το είδος και το επίπεδο των χρηματοοικονομικών κινδύνων, τη διαθεσιμότητα των εργαλείων διαχείρισης κινδύνου και το περιβάλλον λειτουργίας της επιχείρησης. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στη μετάβαση των κερδών από τις επιχειρήσεις στους ιδιοκτήτες για φορολογικούς σκοπούς, την επιχειρησιακή αντιστάθμιση και το χρέος σε ξένο νόμισμα για τη διαχείριση του χρηματοοικονομικού κινδύνου.

Οι Aretz, Bartram & Dufey (2007) αναφέρουν ότι, όταν υπάρχουν ατέλειες στις κεφαλαιαγορές, η εταιρική αντιστάθμιση μπορεί να ενισχύσει την αξία των μετοχών μέσω των επιπτώσεών της στο κόστος υπηρεσιών, στη δαπανηρή εξωτερική χρηματοδότηση, στο άμεσο και έμμεσο κόστος πτώχευσης, καθώς και στους φόρους. Πιο συγκεκριμένα, η εταιρική αντιστάθμιση μπορεί να μετριάσει τα προβλήματα της υποεπένδυσης και της αντικατάστασης των περιουσιακών στοιχείων, μειώνοντας τη μεταβλητότητα των ταμειακών ροών και μπορεί να αντιμετωπίσει την αποστροφή έναντι του κινδύνου των διαχειριστών και να αυξήσει την αποτελεσματικότητα των διαχειριστικών δομών παροχής κινήτρων μέσω της εξάλειψης του μη συστηματικού κινδύνου. Ακόμη, η μικρότερη μεταβλητότητα των ταμειακών ροών οδηγεί σε χαμηλότερο κόστος πτώχευσης. Επιπλέον, η εταιρική αντιστάθμιση μπορεί να ευθυγραμμίσει τη διαθεσιμότητα των εσωτερικών πόρων με την ανάγκη για επενδυτικά κεφάλαια, βοηθώντας τις επιχειρήσεις να αποφύγουν τη δαπανηρή εξωτερική χρηματοδότηση. Τέλος, η διαχείριση του εταιρικού κινδύνου μπορεί να μειώσει τη φορολογική επιβάρυνση των επιχειρήσεων. Ωστόσο, ενώ υπάρχει εμπειρική υποστήριξη αυτών των λογικών αντιστάθμισης σε επίπεδο επιχειρήσεων, τα αποδεικτικά στοιχεία είναι μόνο μέτρια υποστηρικτικά, υποδεικνύοντας εναλλακτικές εξηγήσεις.

Οι Jin & Jorion (2007) μελέτησαν τη σχέση μεταξύ των πρακτικών διαχείρισης κινδύνου και της αξίας μιας επιχείρησης, λαμβάνοντας ένα δείγμα 44 εταιριών εξόρυξης χρυσού στη Βόρεια Αμερική, σε διάστημα από το 1991 έως το 2000. Αρχικά, απέδειξαν ότι οι δραστηριότητες αντιστάθμισης κινδύνου αναγνωρίζονται από την αγορά, καθώς οι μεταβλητές αντιστάθμισης επηρεάζουν την έκθεση των τιμών των μετοχών στις τιμές του χρυσού. Ωστόσο, εξετάζοντας για άλλες μεταβλητές, δεν μπόρεσαν να βρουν μια θετική σχέση μεταξύ των δραστηριοτήτων αντιστάθμισης κινδύνου και της αξίας των επιχειρήσεων, όπως μετράται από το λόγο Tobin Q. Αν μη

τι άλλο, η σχέση είναι αρνητική. Το αποτέλεσμα αυτό είναι ασυμβίβαστο με τις θεωρίες που υποδηλώνουν ότι η αντιστάθμιση αυξάνει την αξία της επιχείρησης. Σε αυτόν τον κλάδο, η έκθεση στις τιμές των εμπορευμάτων είναι διαφανής και εύκολη στην αντιστάθμιση από τους επενδυτές, οπότε δεν υπάρχει λόγος να αναμένεται ότι οι επιχειρήσεις εξόρυξης χρυσού που αντισταθμίζουν τον κίνδυνο των τιμών τους σε χρυσό, θα πρέπει να έχουν υψηλότερες αγοραίες αξίες.

2.6 Συμπεράσματα

Από τα παραπάνω προκύπτει, αρχικά, ότι παρότι η λογιστική αντιστάθμιση είναι πλέον ευρέως διαδεδομένη, δεν εφαρμόζεται από την πλειονότητα των επιχειρήσεων και εφαρμόζεται περισσότερο από τις μεγάλες και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις σε σχέση με τις μεσαίες και μικρές. Επιπλέον, με την εφαρμογή της λογιστικής αντιστάθμισης επιτυγχάνεται καλύτερη διαχείριση του επιχειρηματικού κινδύνου καθώς απαιτούνται αυξημένες γνωστοποιήσεις, οι οποίες προσφέρουν καλύτερη πληροφόρηση. Ωστόσο, η αντιστάθμιση αποτελεί ένα μόνο κομμάτι της ευρύτερης οικονομικής στρατηγικής μιας επιχείρησης, και συνεπώς η καλύτερη διαχείριση του κινδύνου έγκειται σε μεγάλο βαθμό και στις άλλες πτυχές της, καθώς και στο περιβάλλον της επιχείρησης. Τέλος, όσον αφορά την αντιστάθμιση ταμειακών ροών, διαπιστώθηκε ότι έχει μια θετική επίδραση στην αξία της επιχείρησης, ωστόσο, φαίνεται να εγείρεται και ένα θέμα σχετικά με την καθυστέρηση της τιμολόγησης από τις γνωστοποιήσεις πολύπλοκων παραγώγων, γεγονός που χρίζει ιδιαίτερης προσοχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

3.1 Εισαγωγή

Προσπαθώντας να κατανοήσουμε την έννοια του κινδύνου, θα μπορούσαμε να ορίσουμε ως κίνδυνο μια κατάσταση η οποία θέτει ένα ποσοστό απειλής για τη ζωή, την υγεία και το περιβάλλον. Όλοι οι άνθρωποι, σε καθημερινή βάση, με τις διάφορες δραστηριότητες στις οποίες λαμβάνουν μέρος και με τον τρόπο ζωής τους, εκτίθενται σε ποικίλους κινδύνους. Η ζωή αυτή καθαυτή, με τους γρήγορους ρυθμούς με τους οποίους κινείται σήμερα, ενέχει υψηλό βαθμό κινδύνου. Όσον αφορά την οικονομία, οι επιχειρήσεις προσπαθούν να πετύχουν τους στόχους τους οποίους έχουν θέσει, λαμβάνοντας μια σειρά αποφάσεων. Ωστόσο, δεδομένου ότι το λειτουργούν σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον, στο οποίο κυριαρχεί το στοιχείο του κινδύνου, υπάρχει η αβεβαιότητα αν αυτές οι αποφάσεις θα φέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Συνεπώς, ο κίνδυνος σχετίζεται με την αβεβαιότητα όσον αφορά το αποτέλεσμα μιας ενέργειας ή μιας απόφασης. Επιπλέον, ο βαθμός του κινδύνου συνδέεται με την πιθανότητα ενός συμβάντος, καθώς κάθε αποτέλεσμα που προκύπτει από μια ενέργεια ή απόφαση έχει και μια πιθανότητα πραγματοποίησης.

3.2 Είδη Κινδύνων

Οι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθενται οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε 3 κατηγορίες, τους επιχειρηματικούς, τους στρατηγικούς και τους χρηματοοικονομικούς. Οι επιχειρηματικοί κίνδυνοι συνδέονται με το περιβάλλον της επιχείρησης και αναλαμβάνονται από αυτή, προκειμένου να δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες, μέσα από τις οποίες θα μπορέσει να αποκτήσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των υπολοίπων επιχειρήσεων του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται. Οι στρατηγικοί κίνδυνοι είναι αυτοί που προκύπτουν από μεταβολές του εξωτερικού περιβάλλοντος

της επιχείρησης, σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο. Οι κίνδυνοι αυτοί είναι πάρα πολύ δύσκολο να προβλεφθούν, και συνεπώς η επιχείρηση δεν είναι σε θέση να τους ποσοτικοποιήσει και να τους διαχειριστεί. Οι χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι συνδέονται με μεταβολές στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου, όπως είναι τα επιτόκια και οι τιμές των μετοχών, και οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν απώλειες σε μια επιχείρηση. Με τη σειρά τους, οι χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι διακρίνονται σε πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο της αγοράς, κίνδυνο ρευστότητας και λειτουργικό κίνδυνο.

3.3 Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι

3.3.1 Πιστωτικός Κίνδυνος (credit risk)

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος απώλειας μέρους ή του συνόλου των απαιτήσεων μιας επιχείρησης, λόγω αδυναμίας ή και απροθυμίας των αντισυμβαλλόμενων μερών να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους, που απορρέουν από οικονομικές συναλλαγές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η χορήγηση ενός δανείου από μια τράπεζα σε μια επιχείρηση. Η τράπεζα αναλαμβάνει το κίνδυνο για μια πιθανή αδυναμία της επιχείρησης να αποπληρώσει μέρος ή το σύνολο του κεφαλαίου που δανείστηκε.

3.3.2 Κίνδυνος της Αγοράς (market risk)

Ο κίνδυνος της αγοράς αφορά πιθανές απώλειες λόγω δυσμενών μεταβολών σε μεταβαλλόμενους παράγοντες της αγοράς, όπως συναλλαγματικές ισοτιμίες, επιτόκια, τιμές μετοχών και τιμές εμπορευμάτων. Συνεπώς, ο κίνδυνος της αγοράς είναι συνδυασμός των εξής κινδύνων:

- Συναλλαγματικός κίνδυνος (exchange rate risk or foreign exchange risk): Σχετίζεται με τις μεταβολές των νομισματικών ισοτιμιών στις αγορές συναλλάγματος και συνδέεται με την ύπαρξη συναλλαγματικής θέσης στον ισολογισμό μιας επιχείρησης. Συναλλαγματική θέση σε ένα νόμισμα δημιουργείται όταν το σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού σε ένα νόμισμα, δεν είναι ισόποσο με το αντίστοιχο σύνολο των υποχρεώσεων στο ίδιο νόμισμα.

- **Επιτοκιακός κίνδυνος (interest rate risk):** Ο κίνδυνος αυτός προέρχεται από τις μεταβολές των επιτοκίων, οι οποίες προκαλούν αντίστροφες μεταβολές στις αγοραίες αξίες των τίτλων που διαπραγματεύονται στις αγορές. Επιπλέον, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εκτίθενται στον επιτοκιακό κίνδυνο εξαιτίας της διαφοράς στη χρονική διάρκεια των τοκοφόρων στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού, που οφείλεται στις συνεχείς μεταβολές των επιτοκίων. Από το τελευταίο προκύπτουν δύο υποκατηγορίες κινδύνου, ο κίνδυνος επανεπένδυσης (reinvestment risk) και ο κίνδυνος αναχρηματοδότησης (refinancing risk). Ο κίνδυνος επανεπένδυσης αναφέρεται στο ενδεχόμενο ότι κατά τη λήξη μιας επένδυσης θα υπάρξει μείωση επιτοκίων, και συνεπώς η απόδοση των κεφαλαίων που θα επανεπενδυθούν θα μειωθεί. Ο κίνδυνος αναχρηματοδότησης από την άλλη αναφέρεται στη πιθανότητα ότι, εφόσον υπάρχει αύξηση επιτοκίων στην αγορά, ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα θα πρέπει να καταβάλλει αυξημένο κόστος για την αντικατάσταση υπάρχοντος χρέους με νέο χρέος, ώστε να αναπληρώσει τη ρευστότητά του. Το επίπεδο αυτού του κινδύνου συνδέεται άμεσα με την πιστοληπτική ικανότητα του εκάστοτε χρηματοοικονομικού ιδρύματος.
- **Κίνδυνος τιμής μετοχής (equity risk):** Είναι ο κίνδυνος ο οποίος προέρχεται από τις μεταβολές στις τιμές των μετοχών που διαπραγματεύονται στις αγορές.
- **Κίνδυνος τιμής εμπορεύματος (commodity risk):** Αφορά τον κίνδυνο από τις μελλοντικές διακυμάνσεις των τιμών των εμπορευμάτων, όπως μέταλλα, πετρέλαιο, σιτάρι, κα.

3.3.3 Κίνδυνος Ρευστότητας (liquidity risk)

Κίνδυνος ρευστότητας για μια επιχείρηση ορίζεται ως ο κίνδυνος να αναγκασθεί να δανεισθεί με μη συμφέροντες όρους ή να προχωρήσει σε ρευστοποίηση στοιχείων του ενεργητικού σε δυσμενείς τιμές, ώστε να καλύψει ορισμένες ανάγκες της. Διακρίνεται σε δύο κατηγορίες:

- **Κίνδυνος ρευστότητας αγοράς (market liquidity risk).** Είναι ο κίνδυνος που προέρχεται από την αδυναμία άμεσης ρευστοποίησης μια επένδυσης λόγω

έλλειψης αγοραστικού ενδιαφέροντος, δυσμενών συνθηκών ή στενότητας οικονομικών πόρων.

- Κίνδυνος ρευστότητας χρηματικών ροών ή χρηματοδότησης (funding liquidity risk). Ο κίνδυνος αυτός οφείλεται στον ετεροχρονισμό μεταξύ των χρηματικών εισροών και εκροών και αναφέρεται στον κίνδυνο ότι μια επιχείρηση δεν θα είναι σε θέση να εκπληρώσει τις βραχυπρόθεσμες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις της. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ρευστοποίηση στοιχείων του ενεργητικού σε δυσμενείς τιμές ή σε δανεισμό με δυσμενείς όρους.

3.3.4 Λειτουργικός Κίνδυνος (operational risk)

Ο λειτουργικός κίνδυνος ορίζεται από την Επιτροπή της Βασιλείας ως ο κίνδυνος απώλειας που προκύπτει από ανεπαρκείς ή αποτυχημένες εσωτερικές διαδικασίες, άτομα και συστήματα ή από εξωτερικά γεγονότα. Ο ορισμός αυτός περιλαμβάνει και τον νομικό κίνδυνο, αλλά αποκλείει τον στρατηγικό κίνδυνο και τον κίνδυνο φήμης. Ο νομικός κίνδυνος περιλαμβάνει έκθεση σε πρόστιμα, κυρώσεις, ή τιμωρητικές ζημίες που προκύπτουν από εποπτικές ενέργειες, καθώς και από ιδιωτικούς διακανονισμούς, αλλά δεν περιορίζεται μόνο σε αυτά.

Τα γεγονότα από τα οποία μπορεί να προκύψουν απώλειες για μια επιχείρηση, κατατάσσονται σε επτά κατηγορίες, οι οποίες είναι οι ακόλουθες:

- Εσωτερική απάτη: Πράξεις που διαπράττονται στο εσωτερικό μιας επιχείρησης και αντιβαίνουν ως προς το συμφέρον του. Οι απώλειες μπορεί να προκύψουν από την πρόθεση εξαπάτησης, μη συμμόρφωσης με τη φορολογική νομοθεσία, πλαστογράφησης, δωροδοκίας, κατάχρησης περιουσιακών στοιχείων και κλοπής.
- Εξωτερική απάτη: Είναι δραστηριότητες που διαπράττονται από τρίτους. Οι συνήθεις πρακτικές στο πλαίσιο εξωτερικής απάτης είναι η κλοπή και η παραβίαση της ασφάλειας του συστήματος, όπως η απόκτηση μη εξουσιοδοτημένων πληροφοριών.
- Πρακτικές εργασίας και ασφάλειας στους χώρους εργασίας: Η μη συμμόρφωση με τους νόμους και κανονισμούς για την απασχόληση ή την υγεία και την ασφάλεια, είναι σοβαροί επιχειρησιακοί κίνδυνοι σε οποιαδήποτε επιχείρηση.

- Πρακτικές πελατών, προϊόντων και επιχειρηματικές πρακτικές: Όταν οι επιχειρήσεις δεν εκπληρώνουν τις υποσχέσεις που δόθηκαν στους πελάτες τους ως αποτέλεσμα ακούσιων συνθηκών που προκύπτουν από αμελείς πρακτικές. Παραβιάσεις απορρήτου και εμπιστευτικότητας, κακή χρήση εμπιστευτικών πληροφοριών, ζητήματα καταλληλότητας, χειραγώγηση της αγοράς, ξέπλυμα χρημάτων, δραστηριότητες χωρίς άδεια και ελαττώματα προϊόντων είναι πολύ συνήθεις πρακτικές που οδηγούν τις επιχειρήσεις να αντιμετωπίσουν αγωγές.
- Ζημιά σε πάγια περιουσιακά στοιχεία: Πρόκειται για απώλειες που προκλήθηκαν από ζημιές σε πάγια περιουσιακά στοιχεία λόγω φυσικών καταστροφών ή άλλων γεγονότων.
- Διακοπή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και αποτυχίες συστημάτων: Οι διακοπές της αλυσίδας εφοδιασμού και η συνέχεια των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ήταν πάντα μια μεγάλη πρόκληση για τις επιχειρήσεις. Οι αστοχίες του συστήματος (υλικό ή λογισμικό), η διακοπή των τηλεπικοινωνιών και η διακοπή ρεύματος μπορούν να οδηγήσουν σε διακοπή της επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Διαχείριση παράδοσης, εκτέλεσης και διαδικασιών: Σφάλματα στην εισαγωγή δεδομένων, εσφαλμένη επικοινωνία, απώλεια προθεσμίας, λογιστικά λάθη, ανακριβείς αναφορές, εσφαλμένα αρχεία πελατών και απώλεια περιουσιακών στοιχείων πελατών είναι μερικά γεγονότα που θα μπορούσαν να προκαλέσουν ζημιές σε μια επιχείρηση.

3.4 Σύνοψη

Από την κατηγοριοποίηση των κινδύνων προκύπτει η ανάγκη των επιχειρήσεων ώστε να διαμορφώσουν ένα οργανωμένο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνου που θα είναι σε θέση να αναγνωρίζει τους διάφορους κινδύνους, να τους ποσοτικοποιεί, όπου είναι δυνατό, και να λαμβάνει τις σωστές αποφάσεις για να τον περιορισμό του και την επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ

4.1 Εισαγωγή

Η αντιστάθμιση αφορά τις ενέργειες μιας οικονομικής οντότητας με σκοπό τη μείωση του χρηματοοικονομικού κινδύνου που προκύπτει από μεταβολές στις τιμές της αγοράς, μέσω της αγοράς ή πώλησης παραγώγων¹. Όταν μια οικονομική οντότητα εξουδετερώνει πλήρως ένα χρηματοοικονομικό κίνδυνο, δεν αναμένει ότι θα προκύψουν αποτελέσματα από τον κίνδυνο αυτό, δηλαδή το αλγεβρικό άθροισμα των θετικών και αρνητικών αποτελεσμάτων είναι μηδέν. Οπότε ισχύει, μηδέν κίνδυνος, μηδέν αποτέλεσμα από τον κίνδυνο αυτό. Ωστόσο, ένα χρηματοοικονομικό μέσο μπορεί να έχει πολλούς χρηματοοικονομικούς κινδύνους, οπότε η οικονομική οντότητα θα έχει αντιμετωπίσει και τους υπόλοιπους κινδύνους που προέρχονται από αυτό.

Στην περίπτωση που μια οικονομική οντότητα έχει πετύχει πλήρη αντιστάθμιση ενός κινδύνου και δεν αναμένει κανένα αποτέλεσμα, υπάρχει πιθανότητα να μην υπάρχει ασυμμετρία από λογιστικής πλευράς, με αποτέλεσμα να μην επιτυγχάνεται στην πράξη ο συμψηφισμός θετικών και αρνητικών αποτελεσμάτων, γεγονός που αντιτίθεται με την αρχή αντιπαράθεσης εσόδων και εξόδων. Για να ξεπεραστεί το πρόβλημα αυτό, εφαρμόζεται η λογιστική αντιστάθμισης. Συνεπώς, η λογιστική αντιστάθμισης είναι ειδικοί κανόνες που εφαρμόζουμε προκειμένου να επιτύχουμε αντιπαράθεση και συμψηφισμό των αποτελεσμάτων των στοιχείων που συνδέονται με σχέση αντιστάθμισης, συμψηφισμός που δεν μπορεί να επιτευχθεί πάντα με τους συνήθεις κανόνες και αρχές που γνωρίζουμε. Αυτό επιτυγχάνεται με την αναγνώριση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν, τόσο από το αντισταθμιζόμενο στοιχείο, όσο και από το μέσο αντιστάθμισης την ίδια χρονική περίοδο².

¹ Νεγκάκης (2015), σελ. 403

² Κόντος (2013), σελ. 578

4.2 Μέσα Αντιστάθμισης

Ως μέσα αντιστάθμισης θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν τα ακόλουθα:

- Παράγωγο που επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων μπορεί να προσδιοριστεί ως μέσο αντιστάθμισης, εκτός από ορισμένα πωληθέντα δικαιώματα³.

Ένα πωληθέν δικαίωμα δεν πληροί τις προϋποθέσεις ενός μέσου αντιστάθμισης εκτός εάν προσδιοριστεί ως συμψηφισμός ενός αγορασμένου δικαιώματος, συμπεριλαμβανομένου τυχόν δικαιώματος το οποίο ενσωματώνεται σε άλλο χρηματοοικονομικό μέσο (για παράδειγμα ένα πωληθέν δικαίωμα αγοράς το οποίο χρησιμοποιείται για την αντιστάθμιση εξοφλητέας υποχρέωσης)⁴.

- Μη παράγωγο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μη παράγωγη χρηματοοικονομική υποχρέωση που επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων μπορεί να προσδιοριστεί ως μέσο αντιστάθμισης, εκτός εάν πρόκειται για χρηματοοικονομική υποχρέωση που έχει προσδιοριστεί ως επιμετρούμενη στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και για την οποία το ποσό της μεταβολής της εύλογης αξίας που αποδίδεται στις μεταβολές πιστωτικού κινδύνου της εν λόγω υποχρέωσης απεικονίζεται στα λοιπά συνολικά έσοδα σύμφωνα με την παράγραφο 5.7.7 του Δ.Π.Χ.Α⁵.
- Στην αντιστάθμιση συναλλαγματικού κινδύνου, το συστατικό στοιχείο συναλλαγματικού κινδύνου ενός μη παράγωγου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μιας μη παράγωγης χρηματοοικονομικής υποχρέωσης μπορεί να προσδιοριστεί ως μέσο αντιστάθμισης εφόσον δεν αποτελεί επένδυση σε συμμετοχικό τίτλο για τον οποίο η οικονομική οντότητα έχει επιλέξει να απεικονίζει τις μεταβολές της εύλογης αξίας στα λοιπά συνολικά έσοδα σύμφωνα με την παράγραφο 5.7.5 του Δ.Π.Χ.Α⁶.

Το συστατικό στοιχείο συναλλαγματικού κινδύνου ενός μη παράγωγου χρηματοοικονομικού μέσου καθορίζεται σύμφωνα με το ΔΛΠ 21⁷.

³ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.2.1

⁴ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. B6.2.4

⁵ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.2.2

⁶ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.2.2

⁷ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. B6.2.3

- Για τους σκοπούς της λογιστικής αντιστάθμισης, μόνο οι συμβάσεις με μέρος που δεν ανήκει στην αναφέρουσα οικονομική οντότητα (ήτοι, είναι εκτός του ομίλου ή της μεμονωμένης οικονομικής οντότητας για την οποία γίνεται η αναφορά) μπορούν να προσδιοριστούν ως μέσα αντιστάθμισης⁸.

Ωστόσο, υπάρχουν και δύο κατηγορίες οι οποίες δεν μπορούν να προσδιοριστούν ως μέσα αντιστάθμισης:

- Τα παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε υβριδικά συμβόλαια, αλλά δεν αντιμετωπίζονται λογιστικά χωριστά, δεν μπορούν να καθοριστούν ως χωριστά μέσα αντιστάθμισης⁹, και
- Οι συμμετοχικοί τίτλοι της ίδιας της οικονομικής οντότητας δεν αποτελούν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις της οντότητας και συνεπώς, δεν μπορούν να προσδιοριστούν ως μέσα αντιστάθμισης¹⁰.

Τα παραπάνω στοιχεία που μπορούν να χαρακτηριστούν ως μέσα αντιστάθμισης, πρέπει να προσδιορίζονται στο σύνολό τους ως μέσα αντιστάθμισης. Οι μοναδικές επιτρεπόμενες εξαιρέσεις είναι¹¹:

- α) ο διαχωρισμός της εσωτερικής αξίας και της διαχρονικής αξίας μιας σύμβασης δικαιώματος προαίρεσης και ο προσδιορισμός ως μέσου αντιστάθμισης μόνο της μεταβολής στην εσωτερική αξία ενός δικαιώματος προαίρεσης και όχι της μεταβολής στη διαχρονική αξία του.
- β) ο διαχωρισμός του προθεσμιακού στοιχείου (ή στοιχείου του επιτοκίου) και του τρέχοντος στοιχείου (ή της τρέχουσας τιμής) ενός προθεσμιακού συμβολαίου και ο προσδιορισμός ως μέσου αντιστάθμισης μόνο της μεταβολής στην αξία του τρέχοντος στοιχείου και όχι του προθεσμιακού στοιχείου. Παρομοίως, το περιθώριο βάσης συναλλαγματικής ισοτιμίας δύναται να διαχωριστεί και να εξαιρεθεί από τον προσδιορισμό του χρηματοοικονομικού μέσου ως μέσου αντιστάθμισης και

⁸ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.2.3

⁹ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.2.1

¹⁰ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.2.2

¹¹ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.2.4

γ) ένα ποσοστό επί του συνόλου του μέσου αντιστάθμισης, π.χ. το 50 τοις εκατό του ονομαστικού ποσού, είναι δυνατό να προσδιοριστεί ως μέσο αντιστάθμισης σε μια αντισταθμιστική σχέση. Ωστόσο, ένα μέσο αντιστάθμισης δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί για ένα τμήμα της μεταβολής της εύλογης αξίας του που προκύπτει μόνο από ένα μέρος της χρονικής περιόδου κατά την οποία το μέσο αντιστάθμισης παραμένει ανεξόφλητο.

Επιπλέον, όσον αφορά αντισταθμίσεις εκτός των αντισταθμίσεων συναλλαγματικού κινδύνου, όταν μια οικονομική οντότητα προσδιορίζει ένα μη παράγωγο χρηματοοικονομικό μέσο που επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ως μέσο αντιστάθμισης, η οικονομική οντότητα μπορεί μόνο να προσδιορίσει το μη παράγωγο χρηματοοικονομικό μέσο εξ ολοκλήρου ή εν μέρει¹².

Τέλος, ένα μεμονωμένο μέσο αντιστάθμισης, μπορεί να προσδιοριστεί ως μέσο αντιστάθμισης για περισσότερα από ένα είδη κινδύνου, με την προϋπόθεση να υπάρχει συγκεκριμένος προσδιορισμός του μέσου αντιστάθμισης και των διαφόρων θέσεων κινδύνου ως αντισταθμισμένων στοιχείων¹³.

4.3 Αντισταθμισμένα Στοιχεία

Ως αντισταθμισμένο στοιχείο μπορεί να χαρακτηριστεί ένα αναγνωρισμένο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, μια μη αναγνωρισμένη βέβαιη δέσμευση, μια προσδοκώμενη συναλλαγή ή μια καθαρή επένδυση σε εκμετάλλευση εξωτερικού. Το αντισταθμισμένο στοιχείο μπορεί να αποτελεί¹⁴:

- α) μεμονωμένο στοιχείο ή
- β) ομάδα στοιχείων.

Αντισταθμισμένο στοιχείο μπορεί επίσης να είναι συστατικό στοιχείο ενός τέτοιου μεμονωμένου στοιχείου ή ομάδας στοιχείων.

¹² Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.2.5

¹³ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.2.6

¹⁴ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.3.1

Σχετικά με την ομάδα στοιχείων, μια ομάδα στοιχείων, συμπεριλαμβανομένης ομάδας στοιχείων που συνιστούν καθαρή θέση¹⁵, αποτελεί επιλέξιμο αντισταθμισμένο στοιχείο μόνο εάν¹⁶:

- α) αποτελείται από στοιχεία (συμπεριλαμβανομένων των συστατικών στοιχείων αυτών) τα οποία αποτελούν, σε μεμονωμένο επίπεδο, επιλέξιμα αντισταθμισμένα στοιχεία
- β) η διαχείριση των στοιχείων της ομάδας γίνεται από κοινού ως ομάδα για τους σκοπούς της διαχείρισης κινδύνων και
- γ) σε περίπτωση αντιστάθμισης ταμειακών ροών (ο όρος αναλύεται σε επόμενη ενότητα) για μια ομάδα στοιχείων των οποίων οι διακυμάνσεις στις ταμειακές ροές δεν αναμένεται να είναι κατά προσέγγιση αναλογικές με τη συνολική διακύμανση των ταμειακών ροών της ομάδας ώστε να προκύψουν αλληλοκαλυπτόμενες θέσεις κινδύνου:
 - i. αποτελεί αντιστάθμιση συναλλαγματικού κινδύνου και
 - ii. ο προσδιορισμός της εν λόγω καθαρής θέσης καθορίζει την περίοδο αναφοράς κατά την οποία αναμένεται οι προσδοκώμενες συναλλαγές να επηρεάσουν τα αποτελέσματα, καθώς και τη φύση και τον όγκο τους.

Βασική προϋπόθεση για τον χαρακτηρισμό ενός στοιχείου ως αντισταθμισμένου στοιχείου, είναι να μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα¹⁷.

Εάν ένα αντισταθμισμένο στοιχείο αποτελεί προσδοκώμενη συναλλαγή, ή συστατικό στοιχείο αυτής, η εν λόγω συναλλαγή πρέπει να θεωρείται πολύ πιθανό να εκπληρωθεί¹⁸.

Για την εφαρμογή της λογιστικής αντιστάθμισης και τον προσδιορισμό περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων, βέβαιων δεσμεύσεων και πολύ πιθανών προσδοκώμενων συναλλαγών ως μέσα αντιστάθμισης, είναι απαραίτητο, μέρος αυτών,

¹⁵ Δ.Π.Χ.Α 9, παρ. Β6.6.1 - Μια καθαρή θέση είναι επιλέξιμη για λογιστική αντιστάθμισης μόνο εάν μια οικονομική οντότητα πραγματοποιεί αντιστάθμιση σε καθαρή βάση για τους σκοπούς της διαχείρισης κινδύνου. Κατά πόσον μια οικονομική οντότητα πραγματοποιεί αντιστάθμιση με τον τρόπο αυτό είναι αυταπόδεικτο. Συνεπώς, μια οικονομική οντότητα δεν μπορεί να εφαρμόζει λογιστική αντιστάθμισης σε καθαρή βάση αποκλειστικά για να επιτύχει ένα συγκεκριμένο λογιστικό αποτέλεσμα, εάν αυτή δεν αντανακλά την προσέγγισή της στη διαχείριση κινδύνου. Η αντιστάθμιση καθαρής βάσης πρέπει να αποτελεί μέρος μιας καθιερωμένης στρατηγικής διαχείρισης κινδύνου.

¹⁶ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.6.1

¹⁷ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.3.2

¹⁸ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.3.3

να μην ανήκει στην οικονομική οντότητα. Η λογιστική αντιστάθμιση μπορεί να εφαρμοστεί σε συναλλαγές μεταξύ οικονομικών οντοτήτων του ίδιου ομίλου μόνο στις επιμέρους ή ατομικές οικονομικές καταστάσεις αυτών των οικονομικών οντοτήτων και όχι στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του ομίλου, με εξαίρεση τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις εταιρείας επενδύσεων, όπως ορίζεται στο ΔΠΧΑ 10, όπου οι συναλλαγές μεταξύ της εταιρείας επενδύσεων και των θυγατρικών της που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων δεν απαλείφονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις¹⁹.

Εξαίρεση αποτελεί ωστόσο, ο συναλλαγματικός κίνδυνος ενδοεταιρικού χρηματικού στοιχείου (για παράδειγμα, μιας υποχρέωσης/απαίτησης μεταξύ δύο θυγατρικών), ο οποίος μπορεί να θεωρηθεί αποδεκτό αντισταθμισμένο στοιχείο στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις εάν επιφέρει έκθεση σε συναλλαγματικά κέρδη και ζημίες που δεν απαλείφονται πλήρως με την ενοποίηση σύμφωνα με το ΔΛΠ 21. Επιπρόσθετα, εξαίρεση αποτελεί και ο συναλλαγματικός κίνδυνος μιας πολύ πιθανής προσδοκώμενης ενδοεταιρικής συναλλαγής, ο οποίος δύναται να χαρακτηριστεί αντισταθμισμένο στοιχείο στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις υπό τον όρο ότι η συναλλαγή εκφράζεται σε νόμισμα διαφορετικό από το λειτουργικό νόμισμα της οικονομικής οντότητας που συνάπτει τη συναλλαγή και ο συναλλαγματικός κίνδυνος θα επηρεάσει τα ενοποιημένα αποτελέσματα²⁰.

Αναφορικά με τον χαρακτηρισμό ενός συστατικού στοιχείου που αποτελεί μέρος συνολικού στοιχείου, το συστατικό στοιχείο αντανakλά μόνο ορισμένους από τους κινδύνους του στοιχείου του οποίου είναι μέρος ή αντανakλά τους κινδύνους μόνο ως ένα βαθμό²¹.

Επιπλέον, ένα πλήρες στοιχείο περιλαμβάνει όλες τις μεταβολές στις ταμειακές ροές ή την εύλογη αξία ενός στοιχείου. Ένα συστατικό στοιχείο περιλαμβάνει μέρος της συνολικής μεταβολής της εύλογης αξίας ή της μεταβλητότητας των ταμειακών ροών ενός στοιχείου. Σε αυτή την περίπτωση, μια οικονομική οντότητα μπορεί να προσδιορίσει μόνο τους ακόλουθους τύπους συστατικών στοιχείων (συμπεριλαμβανομένων συνδυασμών) ως αντισταθμισμένα στοιχεία²²:

¹⁹ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.3.5

²⁰ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.3.6

²¹ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.3.7

²² Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.3.7

- α) μόνο μεταβολές στις ταμειακές ροές ή στην εύλογη αξία ενός στοιχείου οι οποίες αποδίδονται σε έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους κινδύνους (συστατικό στοιχείο κινδύνου), με την προϋπόθεση ότι, έπειτα από αξιολόγηση του πλαισίου της δομής της συγκεκριμένης αγοράς, το συστατικό στοιχείο του κινδύνου μπορεί να προσδιοριστεί χωριστά και να επιμετρηθεί με αξιόπιστο τρόπο.
- β) μία ή περισσότερες επιλεγμένες συμβατικές ταμειακές ροές
- γ) συστατικά στοιχεία ενός ονομαστικού ποσού, ήτοι καθορισμένο μέρος του ποσού ενός στοιχείου.

Υπάρχουν δύο τύποι συστατικών ονομαστικών ποσών που μπορούν να προσδιοριστούν ως το αντισταθμισμένο στοιχείο σε μια σχέση αντιστάθμισης: ένα συστατικό στοιχείο που είναι ποσοστό ενός ολόκληρου στοιχείου ή ένα συστατικό στοιχείο εύρους. Ο τύπος του συστατικού στοιχείου αλλάζει το λογιστικό αποτέλεσμα. Μια οικονομική οντότητα προσδιορίζει το συστατικό στοιχείο για λογιστικούς σκοπούς σε συνάφεια με τον στόχο της ως προς τη διαχείριση του κινδύνου²³.

Παράδειγμα συστατικού στοιχείου που αποτελεί ποσοστό, αντιστοιχεί στο 50 τοις εκατό των συμβατικών ταμειακών ροών ενός δανείου²⁴.

Ένα συστατικό στοιχείο εύρους μπορεί να οριστεί από έναν καθορισμένο, αλλά ανοιχτό πληθυσμό ή από ένα καθορισμένο ονομαστικό ποσό, όπως για παράδειγμα, μέρος όγκου νομισματικών συναλλαγών, μέρος φυσικού όγκου, εύρος ονομαστικού ποσού ενός αντισταθμισμένου στοιχείου, κ.α.²⁵.

4.4 Προϋποθέσεις Εφαρμογής Λογιστικής Αντιστάθμισης

Η λογιστική αντιστάθμιση εφαρμόζεται σε μια σχέση αντιστάθμισης εάν πληρούνται σωρευτικά όλες οι παρακάτω προϋποθέσεις²⁶:

²³ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.3.16

²⁴ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.3.17

²⁵ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.3.18

²⁶ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.4.1

- α) η σχέση αντιστάθμισης περιλαμβάνει μόνο επιλέξιμα μέσα αντιστάθμισης και επιλέξιμα αντισταθμισμένα στοιχεία,
- β) κατά την έναρξη της σχέσης αντιστάθμισης υπάρχει επίσημος προσδιορισμός και τεκμηρίωση της σχέσης αντιστάθμισης και του στόχου της διαχείρισης κινδύνων της οικονομικής οντότητας και της στρατηγικής της για τη διενέργεια της αντιστάθμισης. Η τεκμηρίωση περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του μέσου αντιστάθμισης, του αντισταθμισμένου στοιχείου, της φύσης του αντισταθμισμένου κινδύνου και του τρόπου με τον οποίο η οικονομική οντότητα θα αξιολογήσει κατά πόσον η σχέση αντιστάθμισης καλύπτει τις απαιτήσεις αποτελεσματικότητας (συμπεριλαμβανομένης ανάλυσης για τις πηγές αναποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης και του τρόπου προσδιορισμού του συντελεστή αντιστάθμισης),
- γ) η σχέση αντιστάθμισης καλύπτει όλες τις ακόλουθες απαιτήσεις αποτελεσματικότητας:
- 1) υπάρχει οικονομική σχέση ανάμεσα στο αντισταθμισμένο στοιχείο και το μέσο αντιστάθμισης,
 - 2) η επίδραση του πιστωτικού κινδύνου δεν υπερिशύει των μεταβολών στην αξία που προκύπτουν από αυτή την οικονομική σχέση και
 - 3) ο συντελεστής αντιστάθμισης της σχέσης αντιστάθμισης είναι ο ίδιος που προκύπτει από την ποσότητα του αντισταθμισμένου στοιχείου που αντισταθμίζει στην πραγματικότητα η οικονομική οντότητα και την ποσότητα του μέσου αντιστάθμισης που χρησιμοποιεί στην πραγματικότητα η οικονομική οντότητα για να αντισταθμίσει την εν λόγω ποσότητα του στοιχείου αντιστάθμισης. Ωστόσο, ο εν λόγω προσδιορισμός δεν αντικατοπτρίζει μια έλλειψη ισορροπίας ανάμεσα στις σταθμίσεις του στοιχείου αντιστάθμισης και του μέσου αντιστάθμισης που θα είχε ως αποτέλεσμα την αναποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης (ανεξάρτητα εάν γίνεται αναγνώριση ή όχι) και ένα λογιστικό αποτέλεσμα που δεν συμβαδίζει με τον σκοπό της λογιστικής αντιστάθμισης.

Η αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης είναι ο βαθμός στον οποίο οι μεταβολές στην εύλογη αξία ή στις ταμειακές ροές του μέσου αντιστάθμισης συμψηφίζονται με τις αντίστοιχες μεταβολές του αντισταθμισμένου στοιχείου. Από την άλλη, η

αναποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης είναι ο βαθμός στον οποίο οι μεταβολές στην εύλογη αξία ή στις ταμειακές ροές του μέσου αντιστάθμισης είναι μεγαλύτερες ή μικρότερες από εκείνες του αντισταθμισμένου στοιχείου.²⁷

Μια οικονομική οντότητα αξιολογεί κατά τη δημιουργία της σχέσης αντιστάθμισης, και σε συνεχή βάση, κατά πόσον η σχέση αντιστάθμισης πληροί τις απαιτήσεις αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης. Μια οικονομική οντότητα πρέπει να πραγματοποιεί τη συνεχή αξιολόγηση τουλάχιστον σε κάθε ημερομηνία αναφοράς ή όποτε προκύπτει σημαντική μεταβολή στις περιστάσεις που επηρεάζουν τις απαιτήσεις αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης, όποιο από τα δύο συμβεί πρώτο. Η αξιολόγηση σχετίζεται με τις προσδοκίες ως προς την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης και, συνεπώς, αφορά το μέλλον²⁸.

Επιπλέον, κατά τον προσδιορισμό μιας σχέσης αντιστάθμισης και σε συνεχή βάση, μια οικονομική οντότητα αναλύει τις αιτίες αναποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης που αναμένεται να επηρεάσουν τη σχέση αντιστάθμισης κατά τη διάρκειά της. Αυτή η ανάλυση είναι η βάση για την αξιολόγηση της οικονομικής οντότητας σχετικά με την εκπλήρωση των απαιτήσεων αποτελεσματικότητας αντιστάθμισης²⁹.

Αναφορικά με τις μεθόδους αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας, δεν προσδιορίζεται συγκεκριμένη μέθοδος για την αξιολόγηση του κατά πόσον μια σχέση αντιστάθμισης πληροί τις απαιτήσεις αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης. Ωστόσο, μια οικονομική οντότητα πρέπει να χρησιμοποιεί μια μέθοδο που να αντικατοπτρίζει τα σχετικά χαρακτηριστικά της σχέσης αντιστάθμισης, περιλαμβανομένων των αιτιών αναποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης. Ανάλογα με αυτούς τους παράγοντες, η μέθοδος μπορεί να είναι ποιοτική ή ποσοτική αξιολόγηση³⁰.

Η απαίτηση να υπάρχει οικονομική σχέση ανάμεσα στο αντισταθμισμένο στοιχείο και το μέσο αντιστάθμισης σημαίνει ότι το μέσο αντιστάθμισης και το αντισταθμισμένο στοιχείο έχουν αξίες που συνήθως κινούνται στην αντίθετη κατεύθυνση λόγω του ίδιου κινδύνου, που είναι ο αντισταθμισμένος κίνδυνος. Συνεπώς, πρέπει να υπάρχει μια προσδοκία ότι η αξία του μέσου αντιστάθμισης και η αξία του αντισταθμισμένου στοιχείου θα μεταβάλλονται συστηματικά, ανταποκρινόμενες σε μεταβολές στην ίδια

²⁷ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.4.1

²⁸ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.4.12

²⁹ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.4.2

³⁰ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.4.13

υποκείμενη αξία ή στις ίδιες υποκείμενες αξίες που σχετίζονται οικονομικά με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνονται με παρόμοιο τρόπο στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται³¹. Εάν οι υποκείμενες αξίες δεν είναι οι ίδιες, αλλά σχετίζονται οικονομικά, μπορούν να υπάρξουν καταστάσεις όπου οι αξίες του μέσου αντιστάθμισης και του αντισταθμισμένου στοιχείου κινούνται στην ίδια κατεύθυνση. Αυτή η κατάσταση εξακολουθεί να είναι συνεπής με μια οικονομική σχέση μεταξύ του μέσου αντιστάθμισης και του αντισταθμισμένου στοιχείου εφόσον οι αξίες του μέσου αντιστάθμισης και του αντισταθμισμένου στοιχείου εξακολουθεί να αναμένεται ότι θα κινηθούν ως συνήθως σε αντίθετες κατευθύνσεις όταν υπάρχουν μεταβολές στις υποκείμενες αξίες³².

Η αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης δεν καθορίζεται μόνο από την οικονομική σχέση μεταξύ του μέσου αντιστάθμισης και του αντισταθμισμένου στοιχείου, αλλά και από την επίδραση του πιστωτικού κινδύνου στην αξία του καθενός. Επίδραση του πιστωτικού κινδύνου σημαίνει ότι, ακόμη και αν υπάρχει οικονομική σχέση μεταξύ του μέσου αντιστάθμισης και του αντισταθμισμένου στοιχείου, το επίπεδο του συμψηφισμού θα μπορούσε να γίνει απρόβλεπτο. Αυτό μπορεί να προκύψει από μια μεταβολή στον πιστωτικό κίνδυνο είτε του μέσου αντιστάθμισης είτε του αντισταθμισμένου στοιχείου που είναι τέτοιου μεγέθους ώστε ο πιστωτικός κίνδυνος να υπερισχύει έναντι των μεταβολών αξίας που προκύπτουν από την οικονομική σχέση (δηλαδή, του αποτελέσματος των μεταβολών στις υποκείμενες αξίες)³³. Ένα παράδειγμα υπερίσχυσης του πιστωτικού κινδύνου σε μια σχέση αντιστάθμισης είναι όταν μια οικονομική οντότητα αντισταθμίζει έκθεση σε κίνδυνο τιμής εμπορεύματος, χρησιμοποιώντας ένα μη εξασφαλισμένο παράγωγο. Εάν η πιστοληπτική διαβάθμιση του αντισυμβαλλομένου σε αυτό το παράγωγο υποβαθμιστεί σοβαρά, το αποτέλεσμα των μεταβολών στην πιστοληπτική διαβάθμιση του αντισυμβαλλομένου ενδέχεται να υπερισχύσει έναντι της επίδρασης των μεταβολών της τιμής του εμπορεύματος στην εύλογη αξία του μέσου αντιστάθμισης, ενώ οι μεταβολές στην αξία του αντισταθμισμένου στοιχείου εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις μεταβολές στην τιμή του εμπορεύματος³⁴.

³¹ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.4.4

³² Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.4.5

³³ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.4.7

³⁴ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.4.8

Τέλος, σχετικά με τον συντελεστή αντιστάθμισης, εάν μια σχέση αντιστάθμισης παύσει να καλύπτει την απαίτηση περί αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης που αφορά τον συντελεστή αντιστάθμισης, αλλά ο στόχος της διαχείρισης κινδύνου για την εν λόγω προσδιορισμένη σχέση αντιστάθμισης παραμένει αμετάβλητος, η οικονομική οντότητα προσαρμόζει τον συντελεστή αντιστάθμισης της σχέσης αντιστάθμισης έτσι ώστε να καλύπτει ξανά τις προϋποθέσεις εφαρμογής. Η διαδικασία αυτή ονομάζεται επανακαθορισμός³⁵. Ο επανακαθορισμός αναφέρεται στις προσαρμογές που γίνονται στις καθορισμένες ποσότητες του αντισταθμισμένου στοιχείου ή του μέσου αντιστάθμισης μιας υφιστάμενης σχέσης αντιστάθμισης για τους σκοπούς της διατήρησης συντελεστή αντιστάθμισης που είναι σύμφωνος με τις απαιτήσεις αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης. Οι μεταβολές στις καθορισμένες ποσότητες ενός αντισταθμισμένου στοιχείου ή ενός μέσου αντιστάθμισης για διαφορετικό σκοπό δεν συνιστούν επανακαθορισμό³⁶.

4.5 Λογιστική Παρακολούθηση Αντιστάθμισης

Διακρίνονται τρεις τύποι σχέσεων αντιστάθμισης³⁷:

- α) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας: αντιστάθμιση της έκθεσης σε μεταβολές της εύλογης αξίας αναγνωρισμένου περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης ή μη αναγνωρισμένης βέβαιης δέσμευσης ή ενός συστατικού στοιχείου οποιουδήποτε εκ των ανωτέρω που μπορεί να αποδοθεί σε συγκεκριμένο κίνδυνο και θα μπορούσε να επηρεάσει τα αποτελέσματα,
- β) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών: αντιστάθμιση της έκθεσης στη διακύμανση των ταμειακών ροών που μπορεί να αποδοθεί σε έναν συγκεκριμένο κίνδυνο που σχετίζεται με το σύνολο ή μέρος ενός αναγνωρισμένου περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης (όπως το σύνολο ή μέρος ορισμένων μελλοντικών καταβολών τόκων επί χρέους κυμαινόμενου επιτοκίου) ή με μια πολύ πιθανή προσδοκώμενη συναλλαγή, και θα μπορούσε να επηρεάσει τα αποτελέσματα και

³⁵ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.5.5

³⁶ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.5.7

³⁷ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.5.2

- γ) Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης σε εκμετάλλευση εξωτερικού, όπως περιγράφεται στο ΔΛΠ 21.

Για μια αντιστάθμιση που αφορά την έκθεση σε συναλλαγματικό κίνδυνο προερχόμενο από μια βέβαιη δέσμευση, υπάρχει η δυνατότητα λογιστικής αντιμετώπισης είτε ως αντιστάθμιση εύλογης αξίας είτε ως αντιστάθμιση ταμειακών ροών³⁸.

4.5.1 Αντιστάθμιση Εύλογης Αξίας

Ο λογιστικός χειρισμός της αντιστάθμισης εύλογης αξίας γίνεται ως εξής³⁹:

- α) το κέρδος ή η ζημία από το μέσο αντιστάθμισης αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα (ή στα λοιπά συνολικά έσοδα, εάν το μέσο αντιστάθμισης αντισταθμίζει συμμετοχικό τίτλο για τον οποίο η οικονομική οντότητα έχει επιλέξει να απεικονίζει τις μεταβολές στην εύλογη αξία στα λοιπά συνολικά έσοδα,
- β) το κέρδος ή η ζημία της αντιστάθμισης που προκύπτει από το αντισταθμισμένο στοιχείο προσαρμόζει τη λογιστική αξία του αντισταθμισμένου στοιχείου και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Εάν το αντισταθμισμένο στοιχείο αποτελεί χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, ή συστατικό στοιχείο αυτού, που επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων, το κέρδος ή η ζημία αντιστάθμισης από το αντισταθμισμένο στοιχείο αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Ωστόσο, εάν το αντισταθμισμένο στοιχείο αποτελεί συμμετοχικό τίτλο, του οποίου οι μεταβολές της εύλογης αξίας απεικονίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα, τα εν λόγω ποσά παραμένουν στα λοιπά συνολικά έσοδα. Όταν το αντισταθμισμένο στοιχείο αποτελεί μη αναγνωρισμένη βέβαιη δέσμευση, ή συστατικό στοιχείο αυτής, η σωρευμένη μεταβολή της εύλογης αξίας του αντισταθμισμένου στοιχείου, μετά τον προσδιορισμό του,

³⁸ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.5.4

³⁹ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.5.8

αναγνωρίζεται ως περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση με το αντίστοιχο κέρδος ή τη ζημία να αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

Εάν ένα αντισταθμισμένο στοιχείο αποτελεί χρηματοοικονομικό μέσο, ή συστατικό στοιχείου αυτού, που επιμετράται στο αποσβεσμένο κόστος, η αναπροσαρμογή του αποσβένεται στα αποτελέσματα. Η απόσβεση μπορεί να αρχίσει με την εμφάνιση της προσαρμογής και αρχίζει το αργότερο κατά τον χρόνο που το αντισταθμισμένο στοιχείο παύει να προσαρμόζεται σύμφωνα με τα κέρδη ή τις ζημίες της αντιστάθμισης. Η απόσβεση βασίζεται σε πραγματικό επιτόκιο που υπολογίζεται εκ νέου κατά την ημερομηνία έναρξης της απόσβεσης. Στην περίπτωση χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, ή συστατικού στοιχείου αυτού, που αποτελεί αντισταθμισμένο στοιχείο και επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων, η απόσβεση εφαρμόζεται με τον ίδιο τρόπο αλλά στο ποσό που αντιπροσωπεύει το σωρευτικό κέρδος ή ζημία που είχε προηγουμένως αναγνωριστεί αντί της προσαρμογής της λογιστικής αξίας⁴⁰.

Για την κατανόηση των ανωτέρων, παρουσιάζεται ένα παράδειγμα αντιστάθμισης εύλογης αξίας⁴¹. Την 1/1/2020 η τράπεζα Α χορηγεί στο πελάτη της Κ, δάνειο ονομαστικής αξίας € 10.000.000, με σταθερό επιτόκιο 5%, που λήγει την 31/12/2022. Η αποπληρωμή του κεφαλαίου γίνεται στη λήξη του δανείου. Συγχρόνως, η τράπεζα χρηματοδοτεί τη συγκεκριμένη χορήγηση με ομολογιακό δάνειο ίδιου ονομαστικού ποσού € 10.000.000, με μεταβλητό επιτόκιο 1Y Euribor. Η τράπεζα αποφασίζει να αντισταθμίσει τον κίνδυνο επιτοκίου από τη χορήγηση, με την αντιστάθμιση εύλογης αξίας και συνάπτει την 1/1/2020 μια συμφωνία ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swap-IRS) ίδιου ονομαστικού ποσού € 10.000.000, για το οποίο εισπράττει επιτόκιο 1Y Euribor και πληρώνει σταθερό επιτόκιο 3,3%. Η τράπεζα την 1/1/2020 διαθέτει χρηματικά διαθέσιμα € 2.000.000 και έχει καθαρή θέση € 2.000.000. Κάθε έτος, η τράπεζα δεν διανείμει τα κέρδη της, αλλά τα διαθέτει για σχηματισμό αποθετικού. Τα δεδομένα για τα επιτόκια είναι τα εξής:

⁴⁰ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.5.10

⁴¹ Κόντος (2013), σελ. 590-600

1/1/2020 για διάρκεια (έτη), n	Επιτόκια swap	Spot επιτόκια	Προεξοφλητικοί παράγοντες $1/((1+spot\ επιτόκιο)^n)$	Forward επιτόκια
1	2,80%	2,80%	0,972763	2,80%
2	3,00%	3,00%	0,942596	3,20641%
3	3,30%	3,31234%	0,9068666	3,93361%
31/12/2020 για διάρκεια (έτη), n	Επιτόκια swap	Spot επιτόκια	Προεξοφλητικοί παράγοντες	Forward επιτόκια
1	4,10%	4,10%	0,960615	4,10%
2	4,40%	4,40662%	0,9173687	4,7141%
31/12/2021 για διάρκεια (έτη), n	Επιτόκια swap	Spot επιτόκια	Προεξοφλητικοί παράγοντες	Forward επιτόκια
1	3,20%	3,20%	0,96899225	3,20%

Αρχικά θα γίνει η αποτίμηση τόσο του IRS όσο και της χορήγησης, κατά τη 1/1/2020, 31/12/2020 και 31/12/2021. Η αποτίμηση της χορήγησης κανονικά θα γινόταν στο κόστος, αλλά από τη στιγμή που αποτελεί μέρος μιας σχέσης αντιστάθμισης εύλογης αξίας, η αποτίμησή της θα γίνει στην εύλογη αξία.

Ξεκινώντας από το IRS, υπάρχει το σταθερό σκέλος πληρωμής, το οποίο ισούται με $10.000.000 * 3,3\% = 330.000$ για όλα τα έτη. Όσον αφορά το μεταβλητό σκέλος είσπραξης, αυτό ισούται με το γινόμενο του ονομαστικού ποσού με το αντίστοιχο forward επιτόκιο για κάθε χρονική περίοδο. Τέλος, η προεξόφληση των χρηματοροών, ισούται με το γινόμενο της διαφοράς μεταξύ είσπραξης και πληρωμής και του αντίστοιχου προεξοφλητικού παράγοντα για κάθε χρονική περίοδο.

Αποτίμηση IRS 1/1/2020				
Ημερομηνίες	Σκέλος είσπραξης κυμαινόμενο	Σκέλος είσπραξης σταθερό	Διαφορά	Προεξόφληση χρηματοροών 1/1/2020
31/12/2020	280.000	330.000	-50.000	-48.638
31/12/2021	320.641	330.000	-9.359	-8.822
31/12/2022	393.361	330.000	63.361	57.460
				0

Αποτίμηση IRS 31/12/2020				
Ημερομηνίες	Σκέλος είσπραξης κυμαινόμενο	Σκέλος είσπραξης σταθερό	Διαφορά	Προεξόφληση χρηματοροών 1/1/2020
31/12/2021	410.000	330.000	80.000	76.849
31/12/2022	471.414	330.000	141.414	129.729
				206.578

Αποτίμηση IRS 31/12/2021				
Ημερομηνίες	Σκέλος είσπραξης κυμαινόμενο	Σκέλος είσπραξης σταθερό	Διαφορά	Προεξόφληση χρηματοροών 1/1/2020
31/12/2022	320.000	330.000	-10.000	-9.690
				-9.690

Σχετικά με τη χορήγηση, ο υπολογισμός των χρηματοροών γίνεται με το επιτόκιο swar την 1/1/2020 για 3 έτη, δηλαδή με το 3,30%. Την 31/12/2022, θα προστεθεί και η αποπληρωμή της χορήγησης από τον πελάτη της τράπεζας. Επιπλέον, η παρούσα αξία των χρηματοροών ισούται με το γινόμενο των χρηματοροών και του αντίστοιχου προεξοφλητικού παράγοντα για κάθε χρονική περίοδο.

Ημερομηνία	1/1/2020		31/12/2020		31/12/2021	
	Χρηματο- ροές	Παρούσα αξία	Χρηματο- ροές	Παρούσα αξία	Χρηματο- ροές	Παρούσα αξία
31/12/2020	330.000	321.012	-	-	-	-
31/12/2021	330.000	311.057	330.000	317.003	-	-
31/12/2022	10.330.000	9.367.932	10.330.000	9.476.419	10.330.000	10.009.690
Σύνολο		10.000.000		9.793.422		10.009.690

Οι ημερολογιακές εγγραφές για την αντιστάθμιση εύλογης αξίας, εκτός των εγγραφών αρχικής αναγνώρισης των στοιχείων, είναι οι ακόλουθες:

----- 31/12/2020 -----
Ταμείο 500.000

Έσοδα από τόκους χορηγήσεων (10.000.000*5%) 500.000

Αιτιολογία: Εκτοκισμός δανείου εταιρίας Κ για το έτος 2020.

----- 31/12/2020 -----
Ζημιές από αντιστάθμιση της εύλογης αξίας δανείων 206.578

Δάνεια/Πελάτης Κ 206.578

Αιτιολογία: Αποτίμηση κατά την 31/12, δανείου στην εταιρία Κ, ως προς τον κίνδυνο επιτοκίου. (Η παρούσα αξία της χορήγησης την 1/1/2020 ήταν 10.000.000 ενώ την 31/12/2020 είναι 9.793.422. Συνεπώς, υπάρχει μια ζημία 206.578 και πρέπει να γίνει απομείωση του δανείου για το ίδιο ποσό.)

----- 31/12/2020 -----
Παράγωγα για σκοπούς αντιστάθμισης 206.578

Κέρδη από αποτίμηση παραγώγων	206.578	
Αιτιολογία: Αποτίμηση κατά την 31/12 του IRS, που αντισταθμίζει τον επιτοκιακό κίνδυνου του δανείου στην Κ. (Η αποτίμηση του παραγώγου την 1/1/2020 ήταν 0 ενώ την 31/12/2020 είναι 206.578. Οπότε, προκύπτει κέρδος 206.578 και πρέπει να γίνει αναπροσαρμογή του παραγώγου με το ίδιο ποσό.)		
----- 31/12/2020 -----		
Τόκοι από παράγωγα	50.000	
Τράπεζα Λ/Τρεχούμενος λογαριασμός	50.000	
Αιτιολογία: Καταβολή στην Τράπεζα Λ της διαφοράς τόκων που προκύπτει για το IRS από 1/1/2020-31/12/2020. $[10.000.000 * (2,8\% - 3,3\%)]$		
----- 31/12/2020 -----		
Τόκοι ομολογιακού δανείου	280.000	
Ανταποκριτές εξωτερικού/Ν	280.000	
Αιτιολογία: Καταβολή στους ομολογιούχους δανειστές, μέσω της διαχειριστικής τράπεζας Ν, του τοκομεριδίου, έτους 2020. $(10.000.000 * 2,8\%)$		
----- 31/12/2021 -----		
Ταμείο	500.000	
Έσοδα από τόκους χορηγήσεων $(10.000.000 * 5\%)$	500.000	
Αιτιολογία: Εκτοκισμός δανείου εταιρίας Κ για το έτος 2021.		
----- 31/12/2021 -----		
Δάνεια/Πελάτης Κ	216.268	
Κέρδη από αντιστάθμιση της εύλογης αξίας δανείων	216.268	
Αιτιολογία: Κέρδη που προέκυψαν κατά την αποτίμηση του δανείου στην εταιρία Κ. (Η παρούσα αξία της χορήγησης την 31/12/2020 ήταν 9.793.422 ενώ την 31/12/2021 είναι 10.009.690. Συνεπώς, υπάρχει κέρδος 216.268 και πρέπει να γίνει αναπροσαρμογή του δανείου για το ίδιο ποσό.)		
----- 31/12/2021 -----		
Ζημιές από αποτίμηση παραγώγων	216.268	
Παράγωγα για σκοπούς αντιστάθμισης	216.268	
Αιτιολογία: Ζημιές από την αποτίμηση του IRS κατά την 31/12. (Η αποτίμηση του παραγώγου την 31/12/2020 ήταν 206.578 ενώ την 31/12/2021 είναι -9.690. Οπότε, προκύπτει ζημία 216.268 και πρέπει να γίνει απομείωση του παραγώγου με το ίδιο ποσό.)		
----- 31/12/2021 -----		

Τράπεζα Λ/Τρεχούμενος λογαριασμός	80.000	
Τόκοι από παράγωγα		80.000
Αιτιολογία: Είσπραξη από Τράπεζα Λ της διαφοράς τόκων που προκύπτει για το IRS από 1/1/2021-31/12/2021. $[10.000.000*(4,1\%-3,3\%)]$		
----- 31/12/2021 -----		
Τόκοι ομολογιακού δανείου	410.000	
Ανταποκριτές εξωτερικού/Ν		410.000
Αιτιολογία: Καταβολή στους ομολογιούχους δανειστές, μέσω της διαχειριστικής τράπεζας Ν, του τοκομεριδίου, έτους 2021. $(10.000.000*4,1\%)$		
----- 31/12/2022 -----		
Ταμείο	500.000	
Έσοδα από τόκους χορηγήσεων $(10.000.000*5\%)$		500.000
Αιτιολογία: Εκτοκισμός δανείου εταιρίας Κ για το έτος 2022.		
----- 31/12/2022 -----		
Ζημιές από αντιστάθμιση της εύλογης αξίας δανείων	9.690	
Δάνεια/Πελάτης Κ		9.690
Αιτιολογία: Ζημιές που προέκυψαν κατά την αποτίμηση του δανείου στην εταιρία Κ. (Η παρούσα αξία της χορήγησης την 31/12/2021 ήταν 10.009.690 ενώ την 31/12/2022 είναι 10.000.000. Συνεπώς, υπάρχει μια ζημία 9.690 και πρέπει να γίνει απομείωση του δανείου για το ίδιο ποσό.)		
----- 31/12/2022 -----		
Παράγωγα για σκοπούς αντιστάθμισης	9.690	
Κέρδη από αποτίμηση παραγώγων		9.690
Αιτιολογία: Κέρδη από την αποτίμηση του IRS κατά την 31/12. (Η αποτίμηση του παραγώγου την 31/12/2021 ήταν -9.690 ενώ την 31/12/2022 είναι 0. Οπότε, προκύπτει κέρδος 9.690 και πρέπει να γίνει αναπροσαρμογή του παραγώγου με το ίδιο ποσό.)		
----- 31/12/2022 -----		
Τόκοι από παράγωγα	10.000	
Τράπεζα Λ/Τρεχούμενος λογαριασμός		10.000
Αιτιολογία: Καταβολή στην Τράπεζα Λ της διαφοράς τόκων που προκύπτει για το IRS από 1/1/2022-31/12/2022. $[10.000.000*(3,2\%-3,3\%)]$		
----- 31/12/2022 -----		
Τόκοι ομολογιακού δανείου	320.000	
Ανταποκριτές εξωτερικού/Ν		320.000

Αιτιολογία: Καταβολή στους ομολογιούχους δανειστές, μέσω της διαχειριστικής τράπεζας Ν, του τοκομεριδίου, έτους 2022. (10.000.000*3,2%)

Τα αποτελέσματα χρήσεως για κάθε έτος είναι:

Λογαριασμοί	Με λογιστική αντιστάθμισης εύλογης αξίας		
	2020	2021	2022
Τόκοι χορήγησης	500.000	500.000	500.000
Τόκοι IRS	-50.000	80.000	-10.000
Τόκοι ομολογιακού δανείου	-280.000	-410.000	-320.000
Καθαρό έσοδο από τόκους	170.000	170.000	170.000
Αποτέλεσμα από αποτίμηση χορήγησης	-206.578	216.268	-9.690
Αποτέλεσμα από αποτίμηση παραγώγου	206.578	-216.268	9.690
Συνολικό αποτέλεσμα	170.000	170.000	170.000

Οι ισολογισμοί για κάθε έτος έχουν ως εξής:

Εφόσον η τράπεζα δεν διανείμει τα κέρδη, αλλά τα διαθέτει για σχηματισμό αποθετικού, κάθε έτος, η καθαρή θέση θα αυξάνεται όσο είναι τα κέρδη, δηλαδή 170.000 κάθε έτος.

Λογαριασμοί	Με λογιστική αντιστάθμισης εύλογης αξίας		
	2020	2021	2022
Χρηματικά Διαθέσιμα	2.170.000	2.340.000	2.510.000
Χορήγηση	9.793.422	10.009.960	-
Παράγωγα	206.578	-	-
Σύνολο Ενεργητικού	12.170.000	12.349.960	2.510.000
Καθαρή Θέση	2.170.000	2.340.000	2.510.000
Ομολογιακά Δάνεια	10.000.000	10.000.000	-
Παράγωγα	-	9.690	-
Συνολικό Παθητικού	12.170.000	12.349.690	2.510.000

4.5.2 Αντιστάθμιση Ταμειακών Ροών

Ο λογιστικός χειρισμός της αντιστάθμισης ταμειακών ροών γίνεται ως εξής⁴²:

⁴² Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.5.11

- α) το χωριστό συστατικό στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων που αφορά το αντισταθμισμένο στοιχείο (αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών) προσαρμόζεται στο χαμηλότερο εκ των κάτωθι ποσών (σε απόλυτα μεγέθη):
- 1) το σωρευτικό κέρδος ή ζημία του μέσου αντιστάθμισης από την έναρξη της αντιστάθμισης, και
 - 2) τη σωρευμένη μεταβολή της εύλογης αξίας των αντισταθμισμένων αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών από την έναρξη της αντιστάθμισης.
- β) το σκέλος του κέρδους ή της ζημίας του μέσου αντιστάθμισης που τεκμηριώνεται ως αποτελεσματική αντιστάθμιση, δηλαδή το σκέλος που αντισταθμίζεται από τη μεταβολή στο αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών που υπολογίζεται σύμφωνα με το στοιχείο α), αναγνωρίζεται στα λοιπά συνολικά έσοδα,
- γ) τυχόν υπολειπόμενο κέρδος ή ζημία επί του μέσου αντιστάθμισης, ή οποιοδήποτε υπολειπόμενο κέρδος ή ζημία που απαιτείται για εξισορρόπηση της μεταβολής στο αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών που υπολογίζεται σύμφωνα με το στοιχείο α), συνιστά αναποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα, και
- δ) το ποσό που έχει συσσωρευτεί στο αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών σύμφωνα με το στοιχείο α), αντιμετωπίζεται λογιστικά ως εξής:
- i. εάν μια αντισταθμισμένη προσδοκώμενη συναλλαγή καταλήξει μεταγενέστερα στην αναγνώριση ενός μη χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μιας μη χρηματοοικονομικής υποχρέωσης ή εάν μια αντισταθμισμένη προσδοκώμενη συναλλαγή που αφορά ένα μη χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια μη χρηματοοικονομική υποχρέωση εξελιχθεί σε βέβαιη δέσμευση στην οποία εφαρμόζεται λογιστική αντιστάθμισης εύλογης αξίας, τότε η οικονομική οντότητα αφαιρεί το εν λόγω ποσό από το αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών και το συμπεριλαμβάνει απευθείας στο αρχικό κόστος ή σε άλλη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης. Αυτό δεν αποτελεί προσαρμογή από ανακατάταξη και, επομένως, δεν επηρεάζει τα λοιπά συνολικά έσοδα,
 - ii. για αντισταθμίσεις ταμειακών ροών εκτός αυτών που καλύπτονται από το σημείο i), το εν λόγω ποσό ανακατατάσσεται από το αποθεματικό

αντιστάθμισης ταμειακών ροών στα αποτελέσματα ως προσαρμογή από ανακατάταξη κατά την ίδια περίοδο ή περιόδους κατά τις οποίες οι αντισταθμισμένες αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές έχουν επίδραση στα αποτελέσματα,

- iii. ωστόσο, εάν το εν λόγω ποσό αποτελεί ζημία και μια οικονομική οντότητα προσδοκά ότι το σύνολο ή μέρος της ζημίας δεν θα ανακτηθεί σε μία ή περισσότερες μελλοντικές περιόδους, η οικονομική οντότητα ανακατατάσσει άμεσα το ποσό που δεν αναμένεται να ανακτηθεί στα αποτελέσματα ως προσαρμογή από ανακατάταξη.

Στη συνέχεια παρατίθεται ένα παράδειγμα για την αντιμετώπιση της αντιστάθμισης ταμειακών ροών⁴³. Τα δεδομένα είναι ίδια με το παράδειγμα της προηγούμενης υποενότητας, με τη διαφορά ότι τώρα η τράπεζα αποφασίζει την αντιστάθμιση του επιτοκιακού κινδύνου του δανεισμού με την αντιστάθμιση των ταμειακών ροών και συνάπτει μια συμφωνία ανταλλαγής επιτοκίων (IRS).

Επομένως, η χορήγηση αποτιμάται στο κόστος και όχι στην εύλογη αξία και όποιο αποτέλεσμα προκύπτει από την αποτίμηση του παραγώγου επηρεάζει την καθαρή θέση, και όχι τα αποτελέσματα χρήσης.

Οι ημερολογιακές εγγραφές για την αντιστάθμιση ταμειακών ροών, εκτός των εγγραφών αρχικής αναγνώρισης των στοιχείων, είναι οι ακόλουθες:

----- 31/12/2020 -----
 Ταμείο 500.000

Έσοδα από τόκους χορηγήσεων (10.000.000*5%) 500.000

Αιτιολογία: Εκτοκισμός δανείου εταιρίας Κ για το έτος 2020.

----- 31/12/2020 -----

Παράγωγα για σκοπούς αντιστάθμισης 206.578

Αποτελέσματα παραγώγων στην
 αντιστάθμιση ταμειακών ροών 206.578

Αιτιολογία: Μεταφορά στην καθαρή θέση του αποτελέσματος από την αποτίμηση του παραγώγου, που αντισταθμίζει τον επιτοκιακό κίνδυνο του δανείου στην Κ. (Η αποτίμηση του παραγώγου την 1/1/2020 ήταν 0 ενώ την 31/12/2020 είναι 206.578.

⁴³ Κόντος (2013), σελ. 590-600

Οπότε, προκύπτει διαφορά 206.578, η οποία πιστώνεται σε λογαριασμό καθαρής θέσης και χρεώνεται στο λογαριασμό του παραγώγου.)

----- 31/12/2020 -----

Τόκοι από παράγωγα 50.000

Τράπεζα Λ/Τρεχούμενος λογαριασμός 50.000

Αιτιολογία: Καταβολή στην Τράπεζα Λ της διαφοράς τόκων που προκύπτει για το IRS από 1/1/2020-31/12/2020. $[10.000.000 * (2,8\% - 3,3\%)]$

----- 31/12/2020 -----

Τόκοι ομολογιακού δανείου 280.000

Ανταποκριτές εξωτερικού/Ν 280.000

Αιτιολογία: Καταβολή στους ομολογιούχους δανειστές, μέσω της διαχειριστικής τράπεζας Ν, του τοκομεριδίου, έτους 2020. $(10.000.000 * 2,8\%)$

----- 31/12/2021 -----

Ταμείο 500.000

Έσοδα από τόκους χορηγήσεων $(10.000.000 * 5\%)$ 500.000

Αιτιολογία: Εκτοκισμός δανείου εταιρίας Κ για το έτος 2021.

----- 31/12/2021 -----

Αποτελέσματα παραγώγων στην

αντιστάθμιση ταμειακών ροών 216.268

Παράγωγα για σκοπούς αντιστάθμισης 216.268

Αιτιολογία: Μεταφορά στην καθαρή θέση του αποτελέσματος από την αποτίμηση του παραγώγου. (Η αποτίμηση του παραγώγου την 31/12/2020 ήταν 206.578 ενώ την 31/12/2021 είναι -9.690. Οπότε, προκύπτει διαφορά 216.268, η οποία χρεώνεται σε λογαριασμό καθαρής θέσης και πιστώνεται στο λογαριασμό του παραγώγου.)

----- 31/12/2021 -----

Τράπεζα Λ/Τρεχούμενος λογαριασμός 80.000

Τόκοι από παράγωγα 80.000

Αιτιολογία: Είσπραξη από Τράπεζα Λ της διαφοράς τόκων που προκύπτει για το IRS από 1/1/2021-31/12/2021. $[10.000.000 * (4,1\% - 3,3\%)]$

----- 31/12/2021 -----

Τόκοι ομολογιακού δανείου 410.000

Ανταποκριτές εξωτερικού/Ν 410.000

Αιτιολογία: Καταβολή στους ομολογιούχους δανειστές, μέσω της διαχειριστικής τράπεζας Ν, του τοκομεριδίου, έτους 2021. $(10.000.000 * 4,1\%)$

----- 31/12/2022 -----

Ταμείο 500.000
Έσοδα από τόκους χορηγήσεων (10.000.000*5%) 500.000

Αιτιολογία: Εκτοκισμός δανείου εταιρίας Κ για το έτος 2022.

----- 31/12/2022 -----

Παράγωγα για σκοπούς αντιστάθμισης 9.690
Αποτελέσματα παραγώγων στην
αντιστάθμιση ταμειακών ροών 9.690

Αιτιολογία: Μεταφορά στην καθαρή θέση του αποτελέσματος από την αποτίμηση του παραγώγου. (Η αποτίμηση του παραγώγου την 31/12/2021 ήταν -9.690 ενώ την 31/12/2022 είναι 0. Οπότε, προκύπτει διαφορά 9.690, η οποία πιστώνεται σε λογαριασμό καθαρής θέσης και χρεώνεται στο λογαριασμό του παραγώγου.)

----- 31/12/2022 -----

Τόκοι από παράγωγα 10.000
Τράπεζα Λ/Τρεχούμενος λογαριασμός 10.000

Αιτιολογία: Καταβολή στην Τράπεζα Λ της διαφοράς τόκων που προκύπτει για το IRS από 1/1/2022-31/12/2022. [10.000.000*(3,2%-3,3%)]

----- 31/12/2022 -----

Τόκοι ομολογιακού δανείου 320.000
Ανταποκριτές εξωτερικού/Ν 320.000

Αιτιολογία: Καταβολή στους ομολογιούχους δανειστές, μέσω της διαχειριστικής τράπεζας Ν, του τοκομεριδίου, έτους 2022. (10.000.000*3,2%)

Τα αποτελέσματα χρήσεως για κάθε έτος είναι:

Λογαριασμοί	Με λογιστική αντιστάθμισης ταμειακών ροών		
	2020	2021	2022
Τόκοι χορήγησης	500.000	500.000	500.000
Τόκοι IRS	-50.000	80.000	-10.000
Τόκοι ομολογιακού δανείου	-280.000	-410.000	-320.000
Καθαρό έσοδο από τόκους	170.000	170.000	170.000
Αποτέλεσμα από αποτίμηση χορήγησης	-	-	-
Αποτέλεσμα από αποτίμηση παραγώγου	-	-	-
Συνολικό αποτέλεσμα	170.000	170.000	170.000

Οι ισολογισμοί για κάθε έτος έχουν ως εξής:

Λογαριασμοί	Με λογιστική αντιστάθμισης ταμειακών ροών		
	2020	2021	2022
Χρηματικά Διαθέσιμα	2.170.000	2.340.000	2.510.000
Χορήγηση	10.000.000	10.000.000	-
Παράγωγα	206.578	-	-
Σύνολο Ενεργητικού	12.376.578	12.340.000	2.510.000
Καθαρή Θέση	2.376.587	2.330.310	2.510.000
Ομολογιακά Δάνεια	10.000.000	10.000.000	-
Παράγωγα	-	9.690	-
Συνολικό Παθητικού	12.376.587	12.340.000	2.510.000

Η καθαρή θέση υπολογίζεται ως εξής:

για το 2020: $2.000.000+170.000+206.578=2.376.587$,

για το 2021: $2.376.587+170.000-216.268=2.330.310$,

για το 2022: $2.330.310+170.000+9.690=2.510.000$.

4.5.3 Αντιστάθμιση Καθαρής Επένδυσης σε Εκμετάλλευση Εξωτερικού

Ο λογιστικός χειρισμός μιας αντιστάθμισης που αφορά καθαρή επένδυση σε εκμετάλλευση εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένης της αντιστάθμισης ενός χρηματικού στοιχείου που αντιμετωπίζεται λογιστικά ως μέρος της καθαρής επένδυσης, είναι παρόμοιος με τον λογιστικό χειρισμό της αντιστάθμισης ταμειακών ροών. Πιο συγκεκριμένα⁴⁴:

- α) το σκέλος του κέρδους ή της ζημίας του μέσου αντιστάθμισης που καθορίζεται ως αποτελεσματική αντιστάθμιση αναγνωρίζεται στα λοιπά συνολικά έσοδα, και
- β) το αναποτελεσματικό μέρος αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

⁴⁴ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.5.13

Το σωρευτικό κέρδος ή η ζημία επί του μέσου αντιστάθμισης που αφορά το αποτελεσματικό σκέλος της αντιστάθμισης που έχει συσσωρευτεί στο αποθεματικό μετατροπής συναλλάγματος, αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα ως προσαρμογή από ανακατάταξη κατά τη διάθεση ή την τμηματική διάθεση της εκμετάλλευσης εξωτερικού⁴⁵.

4.5.4 Λογιστική Αντιμετώπιση της Διαχρονικής Αξίας των Δικαιωμάτων Προαίρεσης

Ένα δικαίωμα προαίρεσης αποτελείται από την εσωτερική αξία και τη διαχρονική αξία. Στην περίπτωση ενός δικαιώματος αγοράς, το δικαίωμα έχει εσωτερική αξία όταν η τιμή εξάσκησης είναι χαμηλότερη από την τρέχουσα τιμή του υποκείμενου τίτλου και ισούται με τη διαφορά μεταξύ της τρέχουσας τιμής και της τιμής εξάσκησης. Αν η τιμή εξάσκησης είναι υψηλότερη από την τρέχουσα τιμή, η εσωτερική αξία είναι μηδέν. Στην περίπτωση ενός δικαιώματος πώλησης, το δικαίωμα έχει εσωτερική αξία όταν η τιμή εξάσκησης είναι υψηλότερη από την τρέχουσα τιμή του υποκείμενου τίτλου και ισούται με τη διαφορά μεταξύ της τιμής εξάσκησης και της τρέχουσας τιμής. Αν η τιμή εξάσκησης είναι χαμηλότερη από τη τρέχουσα τιμή, η εσωτερική αξία είναι μηδέν. Υπάρχουν αρκετοί παράγοντες που προσδίδουν αξία σε ένα δικαίωμα προαίρεσης, και κατά συνέπεια επηρεάζουν την τιμή του. Συνεπώς, η διαχρονική αξία εκφράζει την υπεραξία του δικαιώματος, δηλαδή το ποσό κατά το οποίο η τιμή του δικαιώματος είναι πάνω από την εσωτερική του αξία. Δηλαδή, η διαχρονική αξία ισούται με τη διαφορά της τιμής του δικαιώματος και της εσωτερικής του αξίας. Όσο μειώνεται ο χρόνος μέχρι τη λήξη του δικαιώματος, η διαχρονική αξία μειώνεται, ενώ στη λήξη, η διαχρονική αξία είναι μηδέν. Η τιμή ενός δικαιώματος προαίρεσης μετοχών, υπολογίζεται συνήθως με το υπόδειγμα Black-Scholes.

Στην περίπτωση που η οικονομική οντότητα προσδιορίζει ως μέσο αντιστάθμισης μόνο τη μεταβολή της εσωτερικής αξίας ενός δικαιώματος προαίρεσης, διακρίνει τη

⁴⁵ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.5.14

διαχρονική αξία με βάση τον τύπο του αντισταθμισμένου στοιχείου, το οποίο αντισταθμίζεται από το δικαίωμα προαίρεσης, ανάλογα με το αν⁴⁶:

- α) το αντισταθμισμένο στοιχείο αφορά συναλλαγή, ή
- β) το αντισταθμισμένο στοιχείο αφορά χρονική περίοδο.

Η οικονομική οντότητα πρέπει να αξιολογεί τον τύπο του αντισταθμισμένου στοιχείου με βάση τη φύση του αντισταθμισμένου στοιχείου, ανεξάρτητα αν αφορά αντιστάθμιση εύλογης αξίας ή αντιστάθμιση ταμειακών ροών. Η διαχρονική αξία ενός δικαιώματος προαίρεσης σχετίζεται με ένα αντισταθμισμένο στοιχείο που αφορά συναλλαγή, εάν η φύση του αντισταθμισμένου στοιχείου είναι μια συναλλαγή της οποίας η διαχρονική αξία έχει το χαρακτήρα κόστους για τη συγκεκριμένη συναλλαγή. Για παράδειγμα, όταν η διαχρονική αξία ενός δικαιώματος προαίρεσης αφορά ένα αντισταθμισμένο στοιχείο που έχει ως αποτέλεσμα την αναγνώριση στοιχείου του οποίου η αρχική επιμέτρηση περιλαμβάνει κόστος συναλλαγών. Από την άλλη, η διαχρονική αξία ενός δικαιώματος προαίρεσης σχετίζεται με ένα αντισταθμισμένο στοιχείο που αφορά χρονική περίοδο, εάν η φύση του αντισταθμισμένου στοιχείου είναι τέτοια που η διαχρονική αξία έχει το χαρακτήρα κόστους για την εξασφάλιση προστασίας έναντι κινδύνου στη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου, αλλά το αντισταθμισμένο στοιχείο δεν έχει ως αποτέλεσμα συναλλαγή που εμπεριέχει την έννοια κόστους συναλλαγής⁴⁷.

Μετά τον ανωτέρω διαχωρισμό, η διαχρονική αξία ενός δικαιώματος προαίρεσης αντιμετωπίζεται λογιστικά ως εξής⁴⁸:

- α) η μεταβολή στην εύλογη αξία της διαχρονικής αξίας ενός δικαιώματος προαίρεσης που αντισταθμίζει ένα αντισταθμισμένο στοιχείο που αφορά συναλλαγή αναγνωρίζεται στα λοιπά συνολικά έσοδα στον βαθμό που σχετίζεται με το αντισταθμισμένο στοιχείο και συσσωρεύεται σε ένα χωριστό συστατικό στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων. Η σωρευμένη μεταβολή της εύλογης αξίας που προκύπτει από τη διαχρονική αξία του δικαιώματος προαίρεσης που έχει συσσωρευτεί σε ένα χωριστό συστατικό στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων αντιμετωπίζεται λογιστικά ως εξής:

⁴⁶ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.5.15

⁴⁷ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.5.29

⁴⁸ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.5.15

- 1) εάν το αντισταθμισμένο στοιχείο οδηγήσει μεταγενέστερα στην αναγνώριση ενός μη χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μιας μη χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, ή σε βέβαιη δέσμευση για ένα μη χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια μη χρηματοοικονομική υποχρέωση στο οποίο στοιχείο εφαρμόζεται λογιστική αντιστάθμισης εύλογης αξίας, η οικονομική οντότητα αφαιρεί το ποσό από το χωριστό συστατικό στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων και το συμπεριλαμβάνει απευθείας στο αρχικό κόστος ή σε άλλη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης. Αυτό δεν αποτελεί προσαρμογή από ανακατάταξη και, επομένως, δεν επηρεάζει τα λοιπά συνολικά έσοδα,
 - 2) για τις σχέσεις αντιστάθμισης πλην των όσων καλύπτονται από το σημείο 1), το ποσό ανακατατάσσεται από το χωριστό συστατικό στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων στα αποτελέσματα ως προσαρμογή από ανακατάταξη κατά την ίδια περίοδο ή περιόδους κατά τις οποίες οι αντισταθμισμένες αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές επηρεάζουν τα αποτελέσματα,
 - 3) ωστόσο, εάν το σύνολο ή μέρος του εν λόγω ποσού δεν αναμένεται να ανακτηθεί σε μία ή περισσότερες μελλοντικές περιόδους, το ποσό που δεν αναμένεται να ανακτηθεί ανακατατάσσεται άμεσα στα αποτελέσματα ως προσαρμογή από ανακατάταξη.
- β) η μεταβολή στην εύλογη αξία της διαχρονικής αξίας δικαιώματος προαίρεσης που αντισταθμίζει ένα αντισταθμισμένο στοιχείο που αφορά χρονική περίοδο αναγνωρίζεται στα λοιπά συνολικά έσοδα στον βαθμό που σχετίζεται με το αντισταθμισμένο στοιχείο και συσσωρεύεται σε ένα χωριστό συστατικό στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων. Η διαχρονική αξία κατά την ημερομηνία του καθορισμού του δικαιώματος ως μέσο αντιστάθμισης, στον βαθμό στον οποίο σχετίζεται με το αντισταθμισμένο στοιχείο, αποσβένεται σε συστηματική και εύλογη βάση για την περίοδο κατά την οποία η προσαρμογή αντιστάθμισης για την εσωτερική αξία του δικαιώματος θα μπορούσε να επηρεάσει τα αποτελέσματα. Επομένως, σε κάθε περίοδο αναφοράς, το ποσό απόσβεσης ανακατατάσσεται από το χωριστό συστατικό στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων στα αποτελέσματα ως προσαρμογή από ανακατάταξη.

4.5.5 Λογιστική Αντιμετώπιση του Προθεσμιακού Στοιχείου των Προθεσμιακών Συμβολαίων και του Περιθωρίου Βάσης Συναλλαγματικής Ισοτιμίας των Χρηματοοικονομικών Μέσων

Το προθεσμιακό συμβόλαιο επί κάποιου υποκείμενου στοιχείου είναι ένα συμβόλαιο μεταξύ δύο αντισυμβαλλομένων, οι οποίοι συμφωνούν ότι ο ένας υποχρεούται να αγοράσει και ότι ο άλλος υποχρεούται να πωλήσει το υποκείμενο στοιχείο σε μια καθορισμένη τιμή σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή στο μέλλον. Το τρέχον στοιχείο του προθεσμιακού συμβολαίου συνδέεται με την τρέχουσα τιμή του υποκείμενου στοιχείου, ενώ το προθεσμιακό στοιχείο συνδέεται με άλλους παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τη τιμή του, όπως για παράδειγμα τα επιτόκια.

Η συναλλαγματική ισοτιμία είναι η τιμή στην οποία ανταλλάσσονται δύο νομίσματα στη διεθνή αγορά συναλλάγματος, δηλαδή η ποσότητα ενός νομίσματος που απαιτείται για την αγορά μίας μονάδας ενός άλλου νομίσματος. Η ισοτιμία αυτή χρησιμοποιείται στη διατραπεζική αγορά, η οποία αποτελείται από μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα οποία ανταλλάσσουν μεγάλους όγκους νομισμάτων. Ωστόσο, όταν ένας πελάτης μιας τράπεζας ζητήσει να ανταλλάξει ένα νόμισμα, θα χρησιμοποιηθεί η συναλλαγματική ισοτιμία που ισχύει συν ένα επιπλέον ποσό, το επιτόκιο περιθωρίου, το οποίο είναι το ποσό που κερδίζει η τράπεζα για τη διενέργεια της συναλλαγής.

Αφού έγινε μια επεξήγηση των όρων, όταν μια οικονομική οντότητα διαχωρίζει το προθεσμιακό στοιχείο από το τρέχον στοιχείο ενός προθεσμιακού συμβολαίου και προσδιορίζει ως μέσο αντιστάθμισης μόνο τη μεταβολή της αξίας του τρέχοντος στοιχείου του προθεσμιακού συμβολαίου, ή όταν μια οικονομική οντότητα διαχωρίζει το περιθώριο βάσης συναλλαγματικής ισοτιμίας από ένα χρηματοοικονομικό μέσο και το εξαιρεί από τον προσδιορισμό του εν λόγω χρηματοοικονομικού μέσου ως μέσου αντιστάθμισης, η οικονομική οντότητα μπορεί να εφαρμόσει στο προθεσμιακό στοιχείο του προθεσμιακού συμβολαίου ή στο περιθώριο βάσης συναλλαγματικής ισοτιμίας τον ίδιο τρόπο που εφαρμόζει και στη διαχρονική αξία ενός δικαιώματος προαίρεσης⁴⁹.

⁴⁹ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.5.16

4.6 Διακοπή της Λογιστικής Αντιστάθμισης

Η διακοπή της λογιστικής αντιστάθμισης μπορεί να επηρεάσει⁵⁰:

- α) μια σχέση αντιστάθμισης στο σύνολό της, ή
- β) μέρος μιας σχέσης αντιστάθμισης, κάτι που σημαίνει ότι η λογιστική αντιστάθμισης συνεχίζεται για το υπολειπόμενο μέρος και για την εναπομένουσα διάρκεια της σχέσης αντιστάθμισης.

Μια οικονομική οντότητα διακόπτει τη λογιστική αντιστάθμισης μελλοντικά μόνο όταν η σχέση αντιστάθμισης, ή μέρος αυτής, παύσει να καλύπτει τα κριτήρια επιλεξιμότητας, δηλαδή όταν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής της λογιστικής αντιστάθμισης, αφού ληφθεί υπόψη τυχόν επανακαθορισμός της σχέσης αντιστάθμισης, εάν ισχύει.

Σε αυτό το πλαίσιο περιλαμβάνονται περιπτώσεις στις οποίες το μέσο αντιστάθμισης εκπνέει ή πωλείται, διακόπτεται ή ασκείται⁵¹. Για τον σκοπό αυτό, η αντικατάσταση ή η ανανέωση ενός μέσου αντιστάθμισης με άλλο τέτοιο μέσο δεν θεωρείται ως εκπνοή ή διακοπή, εφόσον η κατά τον τρόπο αυτό αντικατάσταση ή ανανέωση αποτελεί μέρος του στόχου της τεκμηριωμένης στρατηγικής διαχείρισης κινδύνων της οικονομικής οντότητας και συμβαδίζει με αυτόν. Επιπλέον, για τον σκοπό αυτό, δεν προκύπτει εκπνοή ή διακοπή του μέσου αντιστάθμισης εάν:

- α) ως συνέπεια νομοθετικών ή κανονιστικών ρυθμίσεων ή της θέσπισης νόμων ή κανονισμών, τα συμβαλλόμενα μέρη του μέσου αντιστάθμισης συμφωνούν ότι ένας ή περισσότεροι εκκαθαρίζοντες αντισυμβαλλόμενοι θα αντικαταστήσουν τον αρχικό αντισυμβαλλόμενο τους ώστε να καταστούν ο νέος αντισυμβαλλόμενος καθενός από τα μέρη. Για τον σκοπό αυτό, ως εκκαθαρίζων αντισυμβαλλόμενος θεωρείται κεντρικός αντισυμβαλλόμενος ή μία ή περισσότερες οικονομικές οντότητες, για παράδειγμα μέλος γραφείου συμψηφισμού ή πελάτης μέλους γραφείου συμψηφισμού που ενεργούν ως αντισυμβαλλόμενος προκειμένου να εκτελέσουν την εκκαθάριση από κεντρικό αντισυμβαλλόμενο. Ωστόσο, σε περίπτωση που τα συμβαλλόμενα μέρη του

⁵⁰ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. Β6.5.25 και Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.5.6

⁵¹ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.5.6

μέσου αντιστάθμισης αντικαταστήσουν τους αρχικούς τους αντισυμβαλλομένους με διαφορετικούς αντισυμβαλλομένους, η απαίτηση του παρόντος εδαφίου καλύπτεται μόνον εάν καθένα από τα εν λόγω συμβαλλόμενα μέρη πραγματοποιήσει τον συμψηφισμό με τον ίδιο κεντρικό αντισυμβαλλόμενο

- β) τυχόν άλλες αλλαγές στο μέσο αντιστάθμισης περιορίζονται στις αναγκαίες για την προαναφερόμενη αντικατάσταση του αντισυμβαλλομένου. Οι εν λόγω τροποποιήσεις περιορίζονται σε εκείνες οι οποίες είναι σύμφωνες με τους όρους που θα ανέμενε κανείς εάν το μέσο αντιστάθμισης είχε αρχικά εκκαθαριστεί με τον εκκαθαρίζοντα αντισυμβαλλόμενο. Οι εν λόγω τροποποιήσεις περιλαμβάνουν αλλαγές στις απαιτήσεις εξασφάλισης, στα δικαιώματα αντιστάθμισης των υπολοίπων απαιτήσεων και οφειλών, καθώς και στα τέλη που επιβάλλονται.

Όταν η οικονομική οντότητα διακόπτει τη λογιστική αντιστάθμισης για⁵²:

- α) αντιστάθμιση εύλογης αξίας, για την οποία το αντισταθμισμένο στοιχείο αποτελεί χρηματοοικονομικό μέσο, ή μέρος αυτού, που επιμετράται στο αποσβεσμένο κόστος, εφαρμόζει την παράγραφο 6.5.10 του Προτύπου, η οποία έχει αναφερθεί παραπάνω, και
- β) αντιστάθμιση ταμειακών ροών, εφαρμόζει την παράγραφο 6.5.12 του Προτύπου, η οποία αναφέρει τα παρακάτω:

Όταν μια οικονομική οντότητα διακόπτει τη λογιστική αντιστάθμισης για αντιστάθμιση ταμειακών ροών αντιμετωπίζει λογιστικά το ποσό που έχει συσσωρευτεί στο αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών ως εξής⁵³:

- i. εάν εξακολουθεί να αναμένεται ότι οι αντισταθμισμένες μελλοντικές ταμειακές ροές θα πραγματοποιηθούν, το εν λόγω ποσό θα παραμείνει στο αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών μέχρι να πραγματοποιηθούν οι μελλοντικές ταμειακές ροές
- ii. εάν δεν αναμένεται πλέον ότι θα πραγματοποιηθούν οι αντισταθμισμένες μελλοντικές ταμειακές ροές, το εν λόγω ποσό ανακατατάσσεται άμεσα από το αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών

⁵² Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.5.7

⁵³ Δ.Π.Χ.Α. 9, παρ. 6.5.12

ροών στα αποτελέσματα ως προσαρμογή από ανακατάταξη. Μια αντισταθμισμένη μελλοντική ταμειακή ροή που δεν θεωρείται πλέον πολύ πιθανό να πραγματοποιηθεί μπορεί να συνεχίσει να αναμένεται ότι θα πραγματοποιηθεί.

4.7 Γνωστοποιήσεις Λογιστικής Αντιστάθμισης

Κάθε οικονομική οντότητα που εφαρμόζει τη λογιστική αντιστάθμισης οφείλει να γνωστοποιεί στοιχεία, με τα οποία θα καθίσταται δυνατή η ενημέρωση των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων. Πιο συγκεκριμένα, μια οικονομική οντότητα πρέπει να γνωστοποιεί χωριστά για κάθε τύπο λογιστικής αντιστάθμισης τα ακόλουθα⁵⁴:

- α) περιγραφή των διαφόρων τύπων αντιστάθμισης,
- β) περιγραφή των χρηματοοικονομικών μέσων που έχουν προσδιορισθεί ως αντισταθμιστικά μέσα και της εύλογης αξίας τους την ημερομηνία αναφοράς, και
- γ) τη φύση των αντισταθμιζόμενων κινδύνων.

Σχετικά με την αντιστάθμιση ταμειακών ροών, η οικονομική οντότητα πρέπει να γνωστοποιήσει⁵⁵:

- α) τις περιόδους κατά τις οποίες αναμένεται να πραγματοποιηθούν οι ταμειακές ροές και πότε αναμένεται να επηρεάσουν τα αποτελέσματα,
- β) περιγραφή των προσδοκώμενων συναλλαγών για τις οποίες είχε παλαιότερα εφαρμοσθεί λογιστική αντιστάθμισης, και οι οποίες δεν αναμένεται πλέον να πραγματοποιηθούν,
- γ) το ποσό που αναγνωρίστηκε στα ίδια κεφάλαια κατά την περίοδο
- δ) το ποσό που αφαιρέθηκε από τα ίδια κεφάλαια και περιλήφθηκε στα αποτελέσματα για την περίοδο, εμφανίζοντας το ποσό που περιλαμβάνεται σε κάθε συγκεκριμένο κονδύλιο της κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων, και

⁵⁴ Δ.Π.Χ.Α. 7, παρ. 22

⁵⁵ Δ.Π.Χ.Α. 7, παρ. 23

- ε) το ποσό που αφαιρέθηκε από τα ίδια κεφάλαια κατά την περίοδο και περιλήφθηκε στο αρχικό κόστος ή άλλη λογιστική αξία ενός μη χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μιας μη χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, των οποίων η απόκτηση ή πραγματοποίηση ήταν μια αντισταθμιζόμενη πολύ πιθανή προσδοκώμενη συναλλαγή.

Τέλος, η οικονομική οντότητα πρέπει γνωστοποιεί χωριστά⁵⁶:

- α) κέρδη ή ζημιές, σε αντισταθμίσεις εύλογης αξίας:
- i. επί του μέσου αντιστάθμισης και
 - ii. επί του αντισταθμιζόμενου στοιχείου που συνδέεται με τον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο,
- β) την αναποτελεσματικότητα που αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα, η οποία οφείλεται σε αντισταθμίσεις ταμειακών ροών, και
- γ) την αναποτελεσματικότητα που αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα, η οποία οφείλεται σε αντισταθμίσεις καθαρών επενδύσεων σε εκμεταλλεύσεις στο εξωτερικό.

4.8 Σύνοψη

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάστηκαν ποια στοιχεία μπορούν να χαρακτηρισθούν ως μέσα αντιστάθμισης και ποια ως αντισταθμιζόμενα στοιχεία, ποιες είναι οι προϋποθέσεις εφαρμογής της λογιστικής αντιστάθμισης, ποιοι κανόνες πρέπει να ακολουθούνται αναφορικά με τη λογιστική αντιμετώπιση της αντιστάθμισης, πότε διακόπτεται η λογιστική αντιστάθμισης και ποιες γνωστοποιήσεις πρέπει να γίνουν από την οικονομική οντότητα όταν την εφαρμόζει.

Η αντιστάθμιση και η λογιστικής της αντιμετώπιση μπορεί να αποδειχθεί πολύ συμφέρουσα για μια οικονομική οντότητα για να μειώσει την έκθεση στους διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, εφόσον η τελευταία ακολουθεί όλους τους κανόνες και τις προϋποθέσεις εφαρμογής της.

⁵⁶ Δ.Π.Χ.Α. 7, παρ. 24

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΥΕΥΝΑ

Τα παράγωγα αποτελούν σημαντικό κομμάτι της παγκόσμιας οικονομίας και είναι χρήσιμα εργαλεία για όλους τους εμπλεκομένους στις διεθνείς αγορές. Οι διακυμάνσεις τους μπορούν να προκαλέσουν καίριες αλλαγές, είτε προς το καλύτερο, με την ευημερία και την ανάπτυξη της οικονομίας, είτε προς το χειρότερο, με την χρεοκοπία και την εμφάνιση χρηματοπιστωτικής κρίσης. Γι' αυτό και η κατανόηση και η ανάλυσή τους απαιτούν ορθούς και προσεκτικούς χειρισμούς.

Ο κύριος σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας ήταν να αναλύσει διεξοδικά τους κανόνες και τις αρχές που διέπουν και εφαρμόζονται στη λογιστική αντιστάθμισης ώστε να μπορούν να παρέχονται ορθές και επαρκείς πληροφορίες στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων. Με την εφαρμογή και του αναθεωρημένου διεθνούς προτύπου χρηματοοικονομικής αναφοράς 9 (Δ.Π.Χ.Α. 9), οι απαιτήσεις για γνωστοποιήσεις αυξάνονται σε μεγάλο βαθμό, γεγονός που αυξάνει την ποιότητα και την ομοιογένεια των πληροφοριών και, συνεπώς, αποφέρει σημαντική μείωση των ασύμμετρων πληροφοριών, όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά και στη βιβλιογραφική επισκόπηση. Ωστόσο, οι επιχειρήσεις που θα εφαρμόσουν τη λογιστική αντιστάθμιση θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικές, καθώς η τήρηση των προϋποθέσεων που έχουν τεθεί από το διεθνές πρότυπο πρέπει να είναι συνεχής και χωρίς παρεκκλίσεις.

Τέλος, πολλές είναι οι έρευνες που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν πάνω στο κομμάτι της λογιστικής αντιστάθμισης. Η συσχέτιση μεταξύ της εφαρμογής της λογιστικής αντιστάθμισης και της κερδοφορίας μιας επιχείρησης, μέσω της αντιστάθμισης των κινδύνων και συνεπώς της μείωσης των αρνητικών επιδράσεων από τις μεταβολές στις διεθνείς αγορές, θα αποτελούσε μια ενδιαφέρουσα μελέτη. Επιπλέον, ιδιαίτερα σημαντική θα ήταν η ανάλυση της μη χρήσης της λογιστικής αντιστάθμισης σε ιδιαίτερο βαθμό, από τις μικρές και τις μεσαίες επιχειρήσεις, και σε ποιο βαθμό θα ήταν δυνατό να ανατραπεί αυτό, καθώς οι επιχειρήσεις αυτές αποτελούν σημαντικό μέρος της οικονομίας κάθε χώρας αφού σε αυτές απασχολείται μεγάλο μέρος του πληθυσμού τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

Κόντος, Γ. (2013), «Λογιστική Τραπεζών και εταιριών Leasing & Factoring», Β΄ έκδοση, Εκδόσεις: Διπλογραφία

Νεγκάκης, Χ. (2015), «Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς: Θεωρία και Εφαρμογές», Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις: Αειφόρος Λογιστική ΙΚΕ

Νεγκάκης, Χ. (2015), «Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς: Ειδικά Θέματα», Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις: Αειφόρος Λογιστική ΙΚΕ

Νούλας, Α. (2016), «Αγορές Χρήματος & Κεφαλαίου», Β΄ έκδοση

Ζαπράνης, Α. (2009), «Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων με το Matlab, Μια Εφαρμοσμένη Προσέγγιση», Αθήνα, Εκδόσεις: Κλειδάριθμος

Ξένη Βιβλιογραφία

Aretz, Kevin, and Söhnke M. Bartram. "Corporate hedging and shareholder value." *Journal of Financial Research* 33.4 (2010): 317-371.

Aretz, Kevin, Söhnke M. Bartram, and Gunter Dufey. "Why hedge? Rationales for corporate hedging and value implications." *The Journal of Risk Finance* 8.5 (2007): 434-449.

Campbell, John L. "The fair value of cash flow hedges, future profitability, and stock returns." *Contemporary Accounting Research* 32.1 (2015): 243-279.

Campbell, John L., Jimmy F. Downes, and William C. Schwartz. "Do sophisticated investors use the information provided by the fair value of cash flow hedges?" *Review of Accounting Studies* 20.2 (2015): 934-975.

Campello, Murillo, et al. "The real and financial implications of corporate hedging." *The journal of finance* 66.5 (2011): 1615-1647.

Chernenko, Sergey, and Michael Faulkender. "The two sides of derivatives usage: Hedging and speculating with interest rate swaps." *Journal of Financial and Quantitative Analysis* 46.6 (2011): 1727-1754.

Disatnik, David, Ran Duchin, and Breno Schmidt. "Cash flow hedging and liquidity choices." *Review of Finance* 18.2 (2013): 715-748.

Döhring, Björn. Hedging and invoicing strategies to reduce exchange rate exposure-a euro-area perspective. No. 299. Directorate General Economic and Financial Affairs (DG ECFIN), European Commission, 2008.

Eckstein, Claire, Ariel Markelevich, and Alan Reinstein. "Accounting for Derivative Instruments and Hedging Activities (SFAS No. 133): Implications for Profitability Measures and Stock Prices." (2007).

Glaum, Martin, and André Klöcker. "Hedge accounting and its influence on financial hedging: when the tail wags the dog." *Accounting and Business Research* 41.5 (2011): 459-489.

Jawad, F.A.M., Xia, X., Alshamam, M.A.H., Alnuaimi, Q.A. "Hedge Accounting as a Strategic Tool in Financial Risk Management: A Review." *Research Journal of Finance and Accounting* 5 (2014): 52-59.

Jin, Yanbo, and Philippe Jorion. "Does hedging increase firm value? Evidence from the gold mining industry." Working Paper, California State University-Northridge and University of California-Irvine. 2007.

Juhl, Ted, Ira G. Kawaller, and Paul D. Koch. "The effect of the hedge horizon on optimal hedge size and effectiveness when prices are cointegrated." *Journal of Futures Markets* 32.9 (2012): 837-876.

Liu, Zhu, Gim S. Seow, and Hong Xie. Does the accounting hedge ineffectiveness measure under SFAS 133 capture the economic ineffectiveness of a firm's hedging activities?. Working paper, 2011.

Minton, Bernadette A., René Stulz, and Rohan Williamson. "How much do banks use credit derivatives to hedge loans?" *Journal of Financial Services Research* 35.1 (2009): 1-31.

Panaretou, Argyro, Mark B. Shackleton, and Paul A. Taylor. "Corporate risk management and hedge accounting." *Contemporary accounting research* 30.1 (2013): 116-139.

Saito, Shizuki, and Yoshitaka Fukui. "Hedging and Hedge Accounting in a Multiperiod World: A Cash Flow-Centered View." Available at SSRN 2710985 (2016).

Smistad, Rikard E., and Igor Pustylnick. "Hedging, hedge accounting and speculation: evidence from Canadian oil and gas companies." *Global journal of business research* 6.3 (2012): 49-62.

Πηγές Διαδικτύου

<https://www.investopedia.com>

<https://www.euretirio.com>

<https://www.bis.org/bcbs/publ/d424.pdf>

<http://www.care-web.co.uk/blog/seven-operational-risk-event-types-projected-basel-ii/>